

Tabooc

1945

VETRINJSKO LETO

1970

št. 7

EL FORTIN

1970

TABOR je glasilo Združenih slovenskih protikomunistov • TABOR je last in vestnik Zveze D. S. P. B. Tabor • Mnenje Z. D. S. P. B. Tabor predstavljajo le članki, ki so podpisani od glavnega odbora Zveze. • Izdaja ga konzorcij. Predsednik inž. Anton Matičič. • Urejuje uredniški odbor; odgovorni urednik Adolf Škrjanec, za lastništvo Ivan Korošec, upravnik Jože Jenko.

—:—

TABOR is the voice of the Confederation Tabor of the United Slovene Anticomunists

—:—

TABOR es órgano de la Confederación Tabor de los Anticomunistos Eslovenos Unidos. • Director: Ing. Antonio Matičič, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires, Argentina

—:—

Imprenta: Talleres Gráficos Vilko S. R. L., Estados Unidos 425, Buenos Aires, Argentina, T. E. 33-7213

—:—

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 1.005.854

—:—

Naročnina: Južna Amerika 10 pesov Ley 18.188, odn. enakovrednost v dolarju; USA in Kanada 4.— dolarje letno, zračno 6.50 dolarjev; Anglija in Avstralija 1 funt šterling; Evropske države 3 dolarje.

—:—

Naročila, reklamacije in nakazila pošiljajte na naslov upravnika: José Jenko, Pedernera 1075, Villa Madero, prov. Buenos Aires, Rep. Argentina

—:—

Vse dopise in ostalo pošto pošiljajte na naslov: inž. Anton Matičič, Igualdad 1110, Villa Ballester FNGBM, Pcia. de Buenos Aires, Argentina

NASLOVNA SLIKA:

Kje bodo ostale vse komunistične laži o „osvobodilni vojni“, ko se bo nekoč zgodovinar zamislil ob sliki naroda, ki je zapustil stoletna ognjišča in pod zaščito svojih dičnih domobrancev šel na tuje — ne samo svobode iskat, ampak celo golo življenje reševati! Turški naskoki v sivi davnini so proseno zrno v primeri s krvoločnostjo modernih janičarjev svetovne rdeče zarote sredi kulturnega dvajsetega stoletja.

*Kri vseh pobitih
mož plemenitih,
đec, žena, gre do neba.*

(Domobrankska pesem)

Julio 1970

BUENOS AIRES

Julij 1970

LIBERTAD

El día 9. de julio de cada año en la República Argentina se recuerda aquel nueve de julio de 1816 en que ha sido proclamada la independencia argentina y conseguida la libertad de su pueblo.

En todos los festejos se escuchan muchas palabras sobre como se ha conseguido derrotar al opresor y como se desarrollaban los acontecimientos sea en el campo político o en el estrictamente militar, como así también se evocan los gloriosos próceres.

Los festejos de estos días son similares a los anteriores y una vez más quedará afirmada la voluntad del pueblo argentino de vivir libre, como lo hace ya hace cincuenta y cuatro años.

Es totalmente natural que, hablando de la libertad, nuestros pensamientos se dirigen hasta nuestra patria lejana, donde el pueblo no puede vivir y gozar de la libertad, como la estamos viviendo nosotros en nuestra patria adoptiva. Hace veinticinco años nuestra patria cayó bajo el yugo comunista. No cayó sin antes luchar. Enormes han sido los esfuerzos de su pueblo para conservar lo que sus antecesores han conseguido. Dios — Pueblo — Patria han sido los lemas de nuestros héroes. Y estos soldados de la libertad han caído, no en lucha abierta, sino víctimas de la traición.

Los que sobrevivimos, hemos encontrado la libertad en nuestra nueva patria, y ahora, al igual que los nativos, festejamos el cumpleaños patrio. Pero al mismo tiempo pensamos también en nuestros héroes, que supieron morir heroicamente en la lucha por lo ideales de la libertad, por

DIOS — PUEBLO — PATRIA

INSTITUCIJE IN SLOGAŠTVO

Eden najstarejših grehov, lahko bi celo rekli izvirni greh slovenske zdomske skupnosti je v napačnem prepričanju, da predstavlja narod, odnosno, da je narod. — Emigracija ni narod. — Narod je skupnost ljudi iste krvi, ki živi na nekem zemljepisno določenem ozemlju, v mejah svoje narodne ali državne tvorbe.

Emigracija torej ni narod. Zato je napačno tudi neko trmasto vzdrževanje nekakih institucij, političnih ali družabnih teles, ki jih običajno pripisujemo narodu kot takemu.

Tako trmasto vztrajanje pri nekakšnih narodnih institucijah samo na sebi seveda nima nobenega pomena; postane pa nesprejemljivo, kadar take in podobne institucije skušajo celó izvajati konsekvence iz tega napačnega prepričanja, da predstavljajo neko narodno institucijo. Tragične posledice tega so se pokazale prav pred 25 leti, ko je ena takih institucij prevzela odgovornost za usodo protikomunističnih beguncev, pa se je potem izkazala za popolnoma neuspešno v vseh svojih prizadevanjih.

Slovenska zdomska skupnost je izključno in samo skupnost večjih ali manjših naselbin slovenskega življa ter ji je predvsem potreben nek **koordinacijski organizem**, ne pa institucije, ki po samem svojem bistvu zahtevajo široko zaledje, kakršnega more dati le strnjen, samobiten narod.

Druga še večja nadloga slovenskega zdomskega življenja pa je takozvano **slogaštvo**. Najprej: Vse, kar ni strogo slovenskega v skladu z neko čisto določeno definicijo, kaj je slovenstvo, mora ven; vse, kar ni demokratskega po neki čisto določeni definiciji, kaj je demokracija, mora ven; vse kar ni krščanskega po neki čisto določeni definiciji, kaj je krščanstvo, mora ven. — Potem pa za božjo voljo — **sloga**.

Nič zato, če je tisto, kar je belo v Clevelandu, črno v Buenos Airesu; nič zato, če je nekdo danes komunist, jutri fašist, danes separatist, jutri pa integralni Jugoslovan... Samo da vlada med nami „sloga“; — seveda po neki čisto določeni definiciji, kaj je — sloga.

Živimo v svetu, ki nam iz dneva v dan z jasnimi zgledi in lastnimi težavami kaže, kako nujna je neka strpnost in razumevanja bližnjega, če je že odobravanje nemogoče. Iz dneva v dan lahko vidimo, da je za sožitje ljudi, občestev, skupnosti in narodov potrebno vztrajno, požrtvovalno in zrelo prizadevanje vztrajnih, požrtvovalnih in zrelih ljudi, ne pa zdrahaštvo strupenih vešč in ponočnih repoštefov.

Skupna preteklost in skupna sedanost bi nas morali vzgojiti v družbo ljudi istega jezika, ki se morda ne bodo strinjali z mnenjem svojega bližnjega, a bodo do zadnjega diha branili pravico tega svojega soseda, da iz pove svoje prepričanje in mišljenje, kot mu narekuje njegova vest in ne

neko puhlo „slogaštvo“. To pa je obenem tudi edino pravilno umevanje demokracije in svobode. Leto 1970 nam prinaša 25-letnico dogodkov, ki so za vselej zaznamovali naše življenje in naše usode. Po računih zgodovine je v tem času dorasel nov rod naše krvi; mi sami pa bi morali biti vsaj za eno generacijo modrejši.

Bilanca preteklih let sicer ni v vsem porazna. Svet morda res za nas ne ve dosti več, kot je vedel pred 25 leti; do režima v domovini pa smo kljub vsemu ohranili neko pravilno, dosledno stališče. Iskanje resnice med nami samimi nam je morda odprlo stare rane in povzročilo nova razočaranja. Toda s tem iskanjem, navzlic „slogaštvu“, moramo nadaljevati, ker to dolgujemo narodu, iz katerega smo izšli, spominu na naše mrtve in sami sebi. Predvsem pa rodovom zanamcev, da jih bodo naše napake in naši uspehi svarili na poti naroda v zgodovino...

Pridi prijatelj, da skupno zapojemo hvalnico našim junakom!

Maj 1945—1970

Popotnik povej Slovencem, da tukaj ležimo, ker tako je velel domovine ukaz...; tako nas v duhu opominjajo masovna grobišča širom Slovenije!

Prav te dni pred 25. leti je cvet Slovenstva s pesmijo na ustih in s tesnobo v srcu odhajal na svoj zadnji marš. Ne žalujemo za njimi več, pač pa smo ponosni na naše padle vojščake. Hvaležni smo jim za njihovo žrtev in njihova zasluga je, da mi danes živimo! Na bojnem polju smo srečali naše vrle domobrance. V borbah in na marših smo spoznavali njihovo globoko vero in ljubezen do domovine. Spoštovali smo jih tedaj in spoštovati jih moramo vedno v bodočnosti, saj so bili najplemenitejši možje slovenske domovine. Niso bili le disciplinirani borci, bili so moralno in duhovno trdni kot jeklo. Globoka vera je bila osnova njihove mladostne moči, ljubezni in vdanosti. Prav radi te globine so mogli dati od sebe vse, kar so imeli — dali so samega sebe za nas in za slovenski narod!

Ta plemeniti cvet Slovenstva ne potrebuje solzavosti in ne naših posmrtnih hvalnic, to so si sami zapisali v borbah in na moriščih. Terja pa od nas močatosti, požrtvovalnosti in vsaj delček tiste duhovnosti, ki je njim bila vodilo v življenju in v smrti.

V masah pohitimo 13. in 14. junija na Slovensko pristavo v Cleveland, pokažimo jim, da nismo utonili, da nismo odpadli. Poglobimo se vase iz naših duš pa zajemimo iskricice tiste duhovnosti, ki so ličile naše vzornike. Tako in le tako se jim bomo oddolžili in bomo možni v bodoče njihovo delo nadaljevati. Naša proslava naj bo izraz poveličevanja

njihovega mučeništva in vzorov, za katere so dali svoja življenja. Dalje naj bo ta proslava naša javna zahvala Bogu, da je njim, ki se jih spominjamo dal moči in vztrajnosti, nam pa v njih najlepše vzornike.

Pridite bratje, da skupaj zapojemo hvalnico in da sebe pripravimo za viharje, ki so pred nami. Le duhovno prenovljeni bomo mogli vztrajati v bodoče in le taki bomo v stanju slišati poziv naših padlih, ki bo kot mogočni cho odmeval: Bog — Narod — Domovina!

NOV PRAZNIK V SLOVENSKEM ZAVETIŠČU V ARGENTINI

ob 25- letnici tragedije slovenskih protikomunističnih borcev

V nedeljo, dne 24. maja 1970 je pripravljalni odbor Slovenskega Zavetišča dr. Gregorija Rožmana pripravil blagoslovitev temeljnega kamna bodoče stavbe, ki jo bo zgradil na lastnem prostoru v ulici Martín Fierro 4262, občina S. Justo, v predmestju Buenos Airesa.

Že ob 10. uri so se začeli zbirati ljudje vseh slojev in iz vseh krajev. Nekoliko pred 11. uro pa se je začela slovesnost.

Najprej se je po zvočniku prenašalo domačo farno pritrkavanje, zatem je rog oznanil pozor in sledilo je dviganje argentinske in slovenske zastave in nato se je po zvočniku prenašala državna himna, godba pa je zaigrala „Naprej zastava slave.“ Sv. mašo je opravil č. g. Jože Guštin, ki je med pridigo poudaril pomembnost proslave, zlasti ker ima ustanova izključno dobrodelni namen in je posvečena spominu našega pokojnega škofa dr. Gregorija Rožmana. Med mašo je pristopilo k sv. obhajilu čez sto udeležencev.

Po sv. maši je bila prva točka blagoslovitev temeljnega kamna, umetniško izdelanega križa in spominske listine. Dr. Srečko Baraga je prebral slovensko besedilo spominske listine, ki se glasi:

„Spominska listina o blagoslovitvi temeljnega kamna prve stavbe slovenskega zavetišča. V letu gospodovem tisoč devetsto sedemdesetem, dne štiriindvajsetega maja, v nedeljo opoldne je pripravljalni odbor Slovenskega zavetišča dr. Gregorija Rožmana na svojem prostoru v ulici Martín Fierro 4262, občina San Justo, sezidal

temeljni kamen

bodoče stavbe, ki bo služila vsem pomoči potrebnim Slovincem, raztrešenim po vsem svetu kot osrednje oskrbovališče.

Pripravljalni odbor, katerega člani so bili, po abecednem redu: Ahlin Ivan, Baraga dr. Srečko, Blejec Ema, Dolenc Vencelj, Grabnar Jože, č. g.

Guštin Jože, Holy Franjo, Jenko Jože, Kastelic Anton, Korošec Ivan, Kosančič Begdan, Kožar Janez, Lah Leopold, Makovec Ivan, Matičič ing. Anton, Mustar Stane, Oblak Franc, Potočnik Matevž, Prelog Miloš, Repar Jože, šuštaršič Božo, Žirovnik Jože, se je prvičkrat sestal dne enaindvajsetega julija tisoč devetsto osemišestdeset in je potem zasnoval to slovensko zavetišče kot vidni in trajni spomenik vsem borcem, ki so v državljanski vojni v Sloveniji od leta tisoč devetsto enainštirideset do leta tisoč devetsto petinštirideset žrtvovali za vero in svobodo svoje življenje.

Odbor je na svoji redni seji dne štirindvajsetega aprila tisoč devetsto sedemdeset v Slomškovem domu v Ramos Mejía to listino prebral, odobril in sklenil v imenu, takrat dvesto petindvajsetih vpisanih članov vložiti jo v temeljni kamen kot pismen dokaz življenjske sile slovenskega naroda in globoke ter trajne hvalečnosti naši novi domovini Argentini, kar bodi v ponos vsem bodočim slovenskim rodovom v zdomstvu in doma.

Pri proslavi sta osebno botrovala in vložila to listino v temeljni kamen gospa Dobovšek Pavlina kot botra in gospod Musar Jože kot boter, blagoslovitev pa je opravil č. g. Guštin.

Da bo to veličastno in človekoljubno delo ovenčano v naši novi domovini s popolnim uspehom, naj nam pomaga večni in usmiljeni Bog.“

Po blagoslovitvi je sledil pozdravni govor predsednika pripravljajnega odbora, gospoda Jožeta Žirovnika, nato pa so pozdravili občinstvo zastopniki bratskih društev in ustanov. Kot prvi je temperamentno pozdravil vse navzoče g. Božo Stariha v imenu društva Zedinjena Slovenija, sledil je zelo prepričevalen pozdravni govor g. Mihe Benedičiča v imenu borcevskega društva Vestnik, nato so se vrstili iskreni pozdravni govori gospe Dobovškove v imenu društva mater in žena, gospoda Rude Jurčeca v imenu predstavnikov lista „Sija“, gospoda Ivana Ašiča v imenu Slovenske hranilnice, gospoda Staneta Mustarja v imenu Našega doma v San Justo, gospoda Ivana Korošca v imenu društva Tabor, gospoda predsednika Slomškovega doma v Ramos Mejía Pergarja in gospoda Franca Remica v imenu Slovenskega doma iz San Martina. Potem je stopil na oder gospod Marjan Šifrer, ki je imel zelo globoko zasnovan slavnostni govor, katerega bomo priobčili v Glasilu zavetišča. Nato pa so mladi godbeniki iz Ramos Mejía zaigrali pod vodstvom g. Antona Skubica: Lipa zelenela je, Gcr čez izaro in Oče, mati. S svojim izvajanjem niso samo navdušili poslušalce, ampak so vse prisotne presenetili z dovršenostjo, ki so jo dosegli v borih šestih mesecih, kar je nadvse razveselivo in hvalevredno. Po končani proslavi je občinstvo burno pozdravilo vse govornike in zlasti pa mlade godbenike s kapelnikom na čelu. Napovedovalec g. Holozan se je nato zahvalil vsem sodelujočim in povabil vse goste na asado, katerega sta strokovnjaško pripravila g. Pavle Čibej in g. Tominc. Za vse ostalo pa so se potrudile v kuhinji, kakor vedno, naše vrle gospe in gospodične, ki so pridno stregle gostom, ki so popolnoma zasedli vse mize.

Na kosilo sta prišla kot povabljena tudi č. g. dr. Stare Alojzij in č. g. Borštnar, popoldne pa nas je obiskal tudi č. g. Lado Lenček iz Lanusa.

Šele po četrti uri so se začeli razhajati posamezni gostje, drugi pa so ostali v prijateljskih razgovorih vse do noči. Bog nam je bil pa še posebej naklonjen, ker nam je dal izredno lep sončen dan. Poleg izrednega moralnega uspeha je bil tudi materialni uspeh več kot zadovoljiv, kajti dohodkov je bilo 140 tisoč, čistega dobička pa je ostalo okrog 60 tisoč, poleg tega je pa še č. g. Guštin poklonil zavetišču cerkveno nabirko v znesku 10.817 pesov.

L. š.

V nova obzorja

Leto 1969 je utonilo v večnosti, z njim pa je odšlo tudi šesto desetletje tega stoletja. Desetletje, ki bo nekoč v zgodovini Amerike prejelo posebno oznako. V preteklem letu in desetletju je ameriški človek dosegel nezaslišane uspehe in triumpfe, saj je s svojim razumom in telesom segel po samih zvezdah in stopil na doslej nedotaknjena in nepoznana obrežja; njegovo življenje pa so pretresle tudi številne, težke, včasih komaj razumljive tragedije, ki so mu za vselej vtisnile svoj pečat.

V naglici in prerivanju v vsem življenju ameriških mest in dežel, ameriški človek nima časa, da bi se ustavil in zamislil o svoji vlogi v zgodovini človeškega razvoja in v človeški družbi kot taki; Amerika je mlada in mudi se ji naprej do novih obzorij, zato na pragu novega desetletja upa samo v nov napredek, v lažnejše življenje, brez ozira na ceno, ki jo bo morda morala plačati za to.

V ta upanja in pričakovanja pa se vpletajo tudi želje ljudi, ki so nekoč prispeli na ameriške obale polni upanj in načrtov, ljudi, ki so Ameriki dali svoje žulje, svoj razum, morda celo svoja življenja.

Tudi Slovenci smo med temi milijoni, ki stopajo v novo desetletje na ameriških tleh, a še vedno čutijo močne vezi na staro domovino onstran oceana. Za mnoge izmed nas pomeni leto 25-letnico, odkar smo zapustili svoje domove pred navalom rdeče tiranije in odšli v svet v upanju, da bomo našli pot tja, kjer si naši bratje v svobodi urejajo svoje življenje.

Našli smo ta svet bodisi v Severni, bodisi v Južni Ameriki, v daljni Avstraliji, v številnih evropskih deželah in kdo ve, kje še. Menda je ni dežele na zemeljski obli, kjer ne bi utripalo tudi slovensko srce.

Poleg skupne preteklosti, nas veže tudi skupna sedanost, ki je seveda uprta v neko skupno prihodnost ali vsaj v neko upanje, ki je vezano na prihodnost nas samih in zemlje, iz katere smo izšli.

Poročila, ki nas dosega iz domovine, nam govore, da gre tam razvoj nevzdržno naprej in da so vladajoči krogi pod stalnim pritiskom zahtev po večji svobodi prisiljeni, da drugo za drugo odmetavajo vso ideološko navliako, vse tuje nauke, ki jih slovenski narodni organizem enostavno ne

more prebaviti ter da mrzlično iščejo pota in načine, ki bi jim omogočili goli obstanek na oblasti.

V letih 1941—45 je vihar vse razdjal; do kraja je bilo porušeno vse stebrovje slovenskega življenja in številne tradicije tega življenja so za vselej utonile v krvi in tiraniji. Tisto bistveno pa je ostalo in kljub slavi komunističnega režima, pognalo nove korenine in nove mladike.

Slovinci v tujem svetu, moremo ta razvoj samo pozdraviti, pri tem pa ne smemo izgubiti iz misli dveh dejstev: v nobenem slučaju in pod nobenim pogojem ne bo mogoče zgodovinske ure slovenskega razvoja pomakniti nazaj na leto 1945 ali celo 1941, in dalje, celoten razvoj v domovini je odvisen samo in izključno od ljudi, ki v njej živijo in ustvarjajo. Vse, kar moremo Slovenci v tujini pri tem opraviti, je da ta razvoj spremljamo in ga tolmačimo svetu okrog sebe ter s tem nudimo moralno pomoč tistim prizadevanjem v domovini, ki skušajo obnoviti neko resnično, nepobarvano in nekvalificirano demokracijo in svobodo.

V desetletju, ki je pred nami, bo brez dvoma prišlo do nadaljnjih, morda celo usodnih izprememb v naši domovini. Nekatero lahko predvidevamo, druge bodo morda prišle popolnoma nepričakovano, v vsakem slučaju bomo morali Slovenci v tujini do teh izprememb zavzeti tako stališče, ki bo v skladu z osnovnimi in nepreklicljivimi pravicami slovenskega naroda „dokončna odločitev v vseh primerih pa spet pripada narodu doma.

Naj nam zato usoda slovenske zemlje in slovenskega človeka, tudi v novem letu vselej ostane pri srcu, brez ozira na to, ali bomo z njo in z njim še kdaj povezali svojo lastno usodo ali ne. Rodili smo se tam in naša mladost je minila nekje pod Triglavom, zato naj tej zemlji veljajo tudi naše novoletne želje in pozdravi.

DOMOBRANČEVI ZAPISKI

I. M.

V Klani nad Reko

Tišino mesečne noči je pretrgal oster rafal strojnice. Straža pred postojanko je opazila premikajoče se sence v daljavi.

„Fantje, na položaje!“ Ostri poveljnikov glas je naznanjal, da je položaj resen.

Poskakali smo s pogradov in v nekaj minutah je bil že vsak na svojem mestu. Spet je zavladala popolna tišina. Vsi smo gledali v mesečno noč in ugibali, od kod se bo začel že dalj časa pričakovani napad partizanov. Nenadoma so se za bližnjim gričem oglasile partizanke. Petje je spremljala harmonika. To je trajalo kakih deset minut. Tiho smo poslušali, nihče ni

izdal svojega položaja s kakim strelom. Partizanom se je zdela ta tišina sumljiva, zato so začeli na ves glas kričati:

„Domobranci, predajte se! Nič se vam ne bo zgodilo! Bolje je, da se predaste zdaj, ker boste nazaj itak korakali v naših vrstah.“

Šele tedaj se je oglasil naš poročnik: „Pridite malo bliže, da se vidimo, sicer niti ne vemo, komu naj se predamo.“ „Le pridite pogledat, imamo že vsi roke kvišku!“ je dodal še desetar.

Ko so spoznali, da se iz njih delamo norca in da se jim ne bo nihče predal, so od vseh strani začeli hud napad na postojanko. Puške, strojnice, brzostrelke in minometalci — vse je pelo svojo smrtno pesem, Partizani so pritiskali od vseh strani. Prilezli so že v hišo nasproti naših bunkerjev, od koder so s težkimi strojnicami streljali na nas.

Naše najboljše utrdbe so bile na strmem, kamenitem, z borovci poraščerem griču tik za vasjo. Od tod smo obvladali vas in bližnjo okolico. Ta kraj so hoteli zavzeti za vsako ceno, zato so napadli z vsem težkim orožjem, kar so ga imeli. Mi se nismo premaknili. Sami oficirji in podoficirji so nosili municijo od vojaka do vojaka in nas bodrili. Padle so prve žrtve, ranjencev je bilo vedno več. Partizani so že mislili, da jim bo napad uspel. Spet smo zaslišali vpitje: „Tovariši, en bunker smo že zavzeli! Udarite po belčkah!“

Bilo je to le zasilno zaklonišče izven naše obrambne črte, katerega so naše straže zasedale le podnevi. Od vseh strani so se bližali našim utrdbam. Vse ozračje je bilo polno vpitja „Juriš, juriš!“

Tedaj smo udarili mi. Vpitje partizanskih priganjačev je kmalu utihnilo, slišali so se le še smrtni kriki njihovih ranjencev. V zvoniku je ura odbila štiri zjutraj. Na obzorju se je svetlikalo novo poletno jutro. „Vsaj še nekaj časa mcramo zdržati napad!“ smo šepetali med seboj, „ko se bo zdanilo, homo bolj varni, ker homo vsaj videli, kje je sovražnik.“

Ob prvi zori je prišlo sporočilo, da prihaja pomoč. Čez kake pol ure smo že slišali streljanje pred postojanko, rakete pa so nam naznanjale, da so to naši. Ko so partizani videli, da jih bodo zdaj še po hrbtu dobili, so se v velikem neredu pognali v beg. Tedaj smo iz bunkerjev skočili tudi mi in jim mazali noge, da so lažje tekli. Bitka je bila končana. Od domobrancev so bili trije mrtvi, dvanajst pa ranjenih. Partizanske izgube so bile po pripovedovanju ljudi zelo visoke. Ranjene smo hitro odpeljali v bolnišnico, od mrtvih pa smo se poslovili z molitvijo in jih v bližnjem mestu pokopali.

Te izgube nas niso prestrašile, ampak le še bolj prepričale, da je boj proti komunistom nujnost, ker je njihov edini cilj uničenje slovenskega človeka in vzpostavitev komunističnega reda nad slovenskim narodom.

Nastanek, boj in žrtve slovenskega domobranstva predstavljajo heroiko, ki je doslej manjkala v naši zgodovini. — Zato bo naslednji spomin nanj neizbrpnen vir, ob katerem se bodo napajali rodovi novih Slovencev pri delu za BOGA — NAROD — DOMOVINO.

SLOVENIJA -- ČUDEŽNA DEŽELA

Mislím, da nismo več daleč od onega dne, ko bo naš narod v tujini, in prepričan sem, da toliko bolj tudi doma v Evropi, spoznal narodne resnice, opirajoč se na razna zgodovinska in sedanja dejstva. Imeli smo Slovence, ki so že pred sto leti spoznavali pomen slovenske državnosti, ko so se v obliki taborov družili širom Slovenije — v velikih množicah. Da, oni Slovenci so bili daljnovidni, danes pa jih lahko samo občudujemo in naj nam bodo za vzgled in vzpodbudo.

Imamo Slovence — borec domobrance — in druge njihove soborce ter somišljenike, ki so morali pred dobrimi 25 leti braniti domovino in narod pod najtežjimi pogoji in ki so ob koncu druge svetovne vojne našo smrt v Kočevskem Rogu in drugod. Tudi ti predstavljajo množični slovenski TABOR, kateri nam molče kliče k popolni slovenski svobodi.

Imamo Slovence — Dahauce — med katerimi so zlasti žalostno končali domobranci-dahauci, kot generalštabni podpolkovnik Ernest Peterlin, pehotni major Ladislav Križ, dalje Stane Zagoršek, Milan Finec, Boris Grad, Martin Žekar, Mehle in še mnogo drugih. Nacistični teror v Dachau-u so preživeli, a bili so nasilno vrnjeni kljub nekaterim posredovanjem, z vednostjo zapadnih zaveznikov. Njih usoda je bila ista kot usoda enih njihovih bratov-soborcev, ki so bili istotako vrnjeni z zvijačo iz Vetrinja. Edini njihov „greh“ je bil to, da so predstavljali najvišje ideje svobode slovenskega naroda. Za svoja dobra dela so morali trpeti in umreti. Že samo to dejstvo dovolj jasno priča, kaj se godi narodu, ki izgubi svojo svobodo in samostojnost.

Stalinova hčerka Svetlana Allilujevna piše v svoji knjigi „Only One Year“, Harper & Row Publishers, da je bila v svoji domovini kot državna lastnina, brez človekove časti, brez človeških osnovnih pravic. Ko je spravila pepel svojega mrtvega moža — Indijca — v posebni žari, z namenom, da le-ta pepel ponese v Indijo in ga strece v reko Ganges, ker je to želja njenega moža, je morala celo ta pepel varovati, da ga ni nikdo — ukradel (str. 54). Ne čudimo se torej, da so grobovi naših junakov izravnani ali celo onečaščeni. Tolaži naj nas dejstvo, da bodo tudi oni — mrtvi borci za svobodo našega naroda — dobili svoje častne spomenike samo v samostojni svobodni Sloveniji. Tega ne smemo pozabiti. V tej zadnji knjigi Svetlene Allilujevne pa je novo dejstvo, kako ljudje in narodi spoznavajo resnico.

Za svobodo Slovencev-dahauccev se leta 1945 v samem taborišču Dachau po ameriški osvoboditvi Nemčije ni nihče v svobodnem svetu zavel. (Klic Triglava, januar 1957, str. 15.) Koliko naj bi slovenski narod lahko pričakoval pomoči v borbi za svoj svoboden goli obstanek pod „ne-

osvobojenimi razmerami“ med vojno? Vsak si lahko da svoj odgovor, jasen in kratek, ter pravilen. Danes nam je popolnoma jasno, da so bili slovenski domoljubi, bodisi v vaških stražah bodisi v odredih vrlega generala Mihajlovića bodisi v strumni vojski slovenskih domobrancev edini, ki so res služili slovenskemu narodu in samo za slovenske interese. Vse-povsod jih je vedno spremljala le slovenska zastava, brez nepotrebnih prišitkov in priveskov. Slovensko zastavo smo imeli celo v Avstriji, v Jugoslaviji pa smo jo hranili v našem domu v Ljubljani v spodnjem predalu neke omare; in še v tem predalu je bila pokrita s starimi rjuhami in cunjami. Ko sem nekoč kot ljudskošolski otrok „stikal“ po predalih, sem prišel do te zastave. Poznal sem jugoslovansko zastavo, vendar kot desetletni deček slovenske zastave še nisem videl. Vprašal sem pokojno mamo, kakšna zastava je to. Rekla mi je, da je to slovenska zastava. Bila je velika in nova, ker še ni bila nikdar izobešana slovenskemu svetu. Vprašal sem mamo, zakaj jo nikdar ne izobesimo. Z žalostjo mi je rekla, da je naša slovenska zastava v Jugoslaviji prepovedana. To mi je še danes zelo živo v spominu in še do danes sem presunjen. Da, med starimi rjuhami smo jo morali skrivati, namesto da bi slovenska zastava visela v vraki šoli, na vsaki javni zgradbi ob vsaki slovenski ali jugoslovanski prireditvi. Celó vsaka vojašnica v Sloveniji bi morala imeti slovensko zastavo. Kje si jo videl? Nikjer! Le tako si je mogoče razlagati, da so nekateri Slovenci, med njimi tudi marsikateri mlajši intelektualci, poslušali diktate izven Slovenije; kako je to mogoče? Odgovor je zelo enostaven: Poznali niso prave slovenske zastave in jo tudi verjetno niso videli.

Prvi so zopet videli slovensko zastavo domobranci, zato so se tudi tako imenovali. Videl jo je tudi tisti del slovenskega naroda, ki je bil zaščiten po domobranci. Bila je to kratka doba, vendar dovolj dolga, da je pokazala in dokazala slovenskemu narodu možnosti za samostojno narodno in mednarodno življenje na pragu evropske skupnosti. V taki skupnosti bo moral biti slovenski narod kot samostojen narod, z dvema senatorjema, če lahko tako rečemo po ameriško, da ne bo mogoče delati nobenih razlik med večjimi ali manjšimi narodi te skupnosti. Evropa se danes v to smer že hitro premika. „Če si ne bomo ustvarili lastne države, bomo sploh težko obstali kot narod.“ (Dr. Viktor Antolin, Zbornik Svobodne Slovenije, 1969, str. 239.) Te besede niso bajke, ampak čista resnica s podlago in dokazi v pretekli in sodobni Sloveniji.

„Narod se more polno razviti le v lastni državi...“ (Dr. Viktor Antolin, Zbornik Svobodne Slovenije, 1969, str. 239). Ni dvoma, da so Slovenci to že dovolj dokazali, da je res tako. Kljub težkim pogojem, v katerih se že nahajajo skozi vso svojo zgodovino, to veliko zaradi važne geografske lege, so Slovenci dosegli zelo visoko stopnjo kulture in razvoja. Kljub žalostni gospodarski sliki petdesetih let Jugoslavije, ko Slovenci niso dobili niti ene nove železniške proge od centralistične vlade v Beogradu, niti ne važnih novih cest, je slovenska podjetnost, točnost in poštenost v trgovanju dovolj znana danes v Zapadni Evropi, da ima slo-

venska industrija veliko naročil prav iz Zapadne Evrope zaradi kvalitetnih izdelkov. To vem iz zanesljivih virov. Ugotovitve prof. Gumpłowicza leta 1907 so bile zelo preroške, namreč, da so Slovenci „an exemple of young cultivated people (Volk) who do not need centuries, but can reach the level of older peoples in an incredibly-fast cultural development.“ (Slovenia in European Affair, str. 61, published by the League of CSA.)

Švicarski ambasador Felix Schnyder je ob priliki svojega obiska v Clevelandu junija 1968 izjavil sledeče besede glede Švice: „We have serious handicaps. We have no raw materials, no access to the sea, and our food products supply only 50% of our own needs.“ (Cleveland Press, June 17, 1968.) Kljub tem ugotovitvam je Švica samostojna, in nič drugega. Slovenci se lahko zelo ugodno primerjamo s švicarji, zlasti če pomislimo, da smo narod na Adriatiku in imamo tako tudi morje. Morje samo pomeni bogastvo in neizmerne možnosti za narodni razvoj. Švica plačuje najemnino za svoje ladje v Genovi (Italija). Na drugi strani pa je slovensko ladjevje ob lastni obali v tako slabem stanju, da se ni moglo pošteno obnoviti. Se celo krči zaradi izkoriščanja slovenske ekonomije celo v tem sektorju.

Pokojni dr. Miha Krek je napisal oceno knjige dr. Jožeta Felicijana: *Installation of the Dukes of Carinthia*. Ameriška domovina je med drugim prinesla 10. novembra 1967 sledeče besede izpod peresa dr. Miha Kreka: „Vseh 138 strani te knjige je dejanski slavošpev slovenski svobodoљjubnosti, naši narodni demokraciji, naši državnosti.“ Ruda Jurčec pa je zapisal v *Glas SKA* 20. marca 1968 tudi zelo pomembne besede, ki so bile celo ponatisnjene v Ameriški domovini pod „Beseda iz naroda“ 3. aprila 1968. Takole ugotavlja Ruda Jurčec: „...ko so bile upravne enote poimenovane kar po imenih divizijskih štabov in je Slovenija smela biti Dravska banovina, kjer slovenska zastava ni bila dovoljena in so se iz slovenskih učnih knjig trgali slovenski domovinski teksti in to po uradnih odredbah iz Beograda.“ Zato lahko tem bolj razumemo zgoraj omenjene besede dr. Miha Kreka.

Svetovna javnost pozna važnost zemljepisne lege Slovenije. „In this border area (Trbiž) the three great peoples of Europe — Teutonic, Latin, Slavic — are barely separated by fingering ranges of the Alps.“ (National Geographic, Vol. 128, No. 3, str. 393, Sept. 1965.)

Kot so slovenski domobranci nastopili popolnoma samostojno, ker niso pričakovali nobene pomoči od Zapada, tako bo moral slovenski narod čimpreje nastopiti svojo samostojno pot. Slovenci bodo morali biti podpisniki raznih mednarodnih konvencij in agencij, ker znajo sami pisati, in le tako bodo lahko odločali svojo usodo sami, ne pa vedno drugi. In samo v neki Evropski skupnosti, kjer bomo enaki Angležem, Nemcem in Italijanom, si bomo lahko zagotovili mednarodni položaj, spoštovanje in ugled. Zaradi moderne ekonomije je doba kontinentalnih formacij na pragu bodočega sveta. Ne delajmo si nikakih utvar, Slovenija se v to danes

že vključuje — gospodarsko — v kolikor to more storiti in v kolikor je to v korist centralistični vladi, ne pa našemu narodu kot takem.

Svobodna Slovenija bo postala tudi odprta družba, s poštenim sodnim sistemom, kjer bo imel vsak Slovenec iste pravice pred sodiščem. Kakor so se domobranci vedno imenovali slovenski in nič drugega, tako se bo moral del Evrope, kjer živijo Slovenci, imenovati le Slovenija, namreč kot demokratična država. Pred kratkim je bilo v Ljubljani mednarodno tekmovanje umetnega drsanja. Ponosni smo lahko Slovenci na ta dogodek, kakor tudi na organizacijo in zgradbo, kjer se je to drsanje vršilo. Ali vendar, človek je žalosten, ko se beseda Slovenija ni omenila niti enkrat! Svobodna Slovenija ne bo smela biti samo v nekem pravljicnem smislu, ampak bo postala takrat, ko bo vsak Slovenec, bodisi doma bodisi v zamejstvu, priznal nujnost njenega svobodnega samostojnega obstoja. Domobranci so se tega dobro zavedali, ker so služili samo našemu slovenskemu narodu in zanj tudi umrli. Slovenske revije in časopise že delajo v tem pogledu zelo važno nalogo. Naše ideje morajo biti prožne in moderne, primerne časom. Slovenci se morajo vedno voziti po starem tiru, ki ga je zgradila Avstrija, z razliko, da so imeli na tem tiru že precej žalostnih narodnih nesreč, med drugim tudi nezaslišani pokolj slovenskega domobranstva. Danes rabimo Slovenci novih tirov in novih cest, ki bodo za naš narod bolj varne. Sami jih bomo morali zgraditi, brez opiranja na tuja fevdalna ramena. Z domobranskim duhom, kateremu veličini ni primere v moderni slovenski zgodovini, bo moral naš narod stopiti v Evropsko skupnost kot samostojen narod.

Upajmo, da bomo lahko nekoč rekli za Slovenijo, kot pravi guverner Dewey Bartlett za svojo državo Oklahomo: „It's simply a wonderful place to work, live, raise a family and enjoy life.“ Ali kot pravi guverner države Maryland Marvin Mandel: „Maryland hospitality is unrivaled. I invite you to discover Maryland...“

Ratko Šušteršič:

NAŠA MOLITEV

Vesoljni popotnik
čez koprneče spem goličave,
s trnjem posejane,
z velo krhko travo
grenko nasmejane.
Upehan že je moj korak,
razbičano tclo
in usahle ustne, glad v kosteh,
le žar gori mi še v očeh —
odsev nekdanjih dni.
Dolg je še navkreber pot,

le Ti edini vodiš me
čez krvavo mrko strm,
in ko ječim
v nočeh samotnih,
napoj mi svčžih kapelj
točiš na obupni mračni zubelj.
Rotim Te, Tvoj berač,
rokó mi zdaj podaj in moč,
ko ura groze pride,
da povzpnem se za Teboj
nad svetli ta obzor,
okovan v vezéh,
z žebli v rokáh, nogáh —
s srcem v Tvojih pa dlaneh.

Dr. Stanko Kociper

Ustanovitev in žaloigra slovenskega domobranstva

(Nadaljevanje)

VI.

Ko je gen. Rösener poklical gen. Rupnika in mu ponudil mesto šefa pokrajinske uprave, ta že ni bil več presenečen. Izgovoril pa si je čas za premislek in pa predhodni sestanek z Gauleiterjem, ki je postal po nemški okupaciji tudi državni komisar nemškega rajha za Jadransko Primorje. Tako je namreč hotel naravnost spoznati mišljenje, pa tudi dobiti potrebna zagotovila tistega foruma, ki naj bi mu poveril položaj šefa ljubljanske pokrajinske uprave.

Ko ga je potem dne 15. septembra 1943 Gauleiter in državni komisar dr. Friedrich Rainer pozval k sebi v Celovec, je gen. Rupnik stopil predenj z dobro preiščeno agendo.

Temeljno zagotovilo, na osnovi katerega so že prve dni okupacije po italijanski kapitulaciji postopali Nemci v Ljubljani, in ki ga je dobil sedaj gen. Rupnik iz ust nemškega Gauleiterja, je bilo: **Leto 1941 se ne bo nikdar več ponovilo.**

Ker je na tem mestu govora o ustanovitvi slovenskega domobranstva, se kaže v upravno-političnem pogledu omejiti samo na osnovno omembo, da je gen. Leon Rupnik dosegel izključno, samo slovensko upravo in s tem v okviru pokrajinskih uradov edino in izključno slovenski uradni jezik. To je namreč bil velik uspeh v nasprotju s slovensko-italijansko dvojezičnostjo, ki je kljub slovenskemu sosvetu najvišjih slovenskih političnih, kulturnih in gospodarskih predstavnikov pri italijanskem visokem komisarju vladala v „avtonomni“ pokrajini pod italijansko okupacijo.

Ker se je gen. Leon Rupnik točno zavedal, da v Sloveniji tedaj ni šlo za dotlej v vojni zgodovini poznane in zato vojno-pravno zajete probleme, temveč da so komunisti z izvajanjem revolucije ustvarili popolnoma novi vojno-pravni pojem državljske vojne za časa sovražne okupacije, je odklonil Rainerjevo ponudbo, da bi bila iz vrst Vaških straž, ki sta jih Andrej Križman in dr. Albin Šmajd dala na razpolago gen. Rösenerju, organizirana nemškim četam dodatna pomožna policija.

Odločno izhajajoč torej s tega stališča, da je v Sloveniji že šlo za ideološki spopad dveh svetov, s katerim so komunisti pri nas ustvarili novi vojno-pravni slučaj državljske vojne za časa sovražne okupacije, je od

Rainerja zahteval odobritev, da v okviru področja slovenske uprave organizira po vojaških pravilih zgrajeno deželno obrambo (Landeswehr — Domobranstvo), katera bi kajpak dobila orožje in opremo od nemške vojske ter bila operativno naslonjena na okupacijske sile, ki so bile po pozitivnem meddržavnem vojnem pravu za področje odgovorne, pa bila v materinskem poveljniškem jeziku slovenskih častnikov uporabljena za obrambo proti komunistični državljanski vojni izključno na slovenskih tleh.

Pod pritiskom argumentov, ki si jih je gen. Rupnik nabral iz ocejnjanja prilik že izza časa samega začetka komunistične revolucije, je dr. Friedrich Rainer v celoti pristal na gori obeleženo organizacijo slovenske deželne obrambe — domobranstva (Landeswehr).

Šele tedaj je gen. Rupnik pri polni zavesti, kaj to zanj osebno pomeni, pristal na to, da prevzame mesto šefa slovenske uprave Ljubljanske pokrajine, da bo „tudi drek žrl za svoj narod“, kakor je tedaj izjavil poln domoljubnga idealizma, ne da bi se zavedal, da je bil že v naprej izbrana žrtev tistih, ki si za narod niso niti mislili „mazati rok“!

Po generalovem povratku iz Celovca je novica šla kot grom skozi mesto in deželo. Ljubljana, ki je tedaj že poznala usodo Grčaric in stala pod mrtvečim vtisom novic s Turjaka, kjer je bila neenaka borba dveh svetov v polnem ognju, je imela svojega — rešitelja.

Rešitelja so imeli odgovorni politiki, da so, zaverovani v nerealne utopije, lahko „čistih rok“ kovali visoke načrte za prihod zaveznikov. Resničnega rešitelja pa je v njem gledal predvsem tisti zavedeni, pa osiroteli in krvaveči narod, v čigar imenu sta med ostalimi tudi s svojim ljudstvom po krvi povezana dušna pastirja svetnik Karel škulj in župnik Anton Merkun klečala pred generalom Rupnikom in ga s povzdignjenimi rokami rotila, naj pomaga borcem na Turjaku.

Kolikšna je pač morala biti spricho tega bol gen. Rupnika, kolikšno njegovo razočaranje, ko vse njegove intervencije pri vseh dosegljivih nemških poveljstvih niso rodile nikakšnega uspeha. Zavračali so ga, da niso imeli zadosti razpoložljivih sil; kar pa gotovo ni bil vzdržljiv razlog. Ker je gen. Rupnik ponovno pritiskal nanje, so poslali letalo, ki je dvakrat preletelo bojišče. Ko so potem letalski izvidniki povrhu še poročali, da naj bi na gradu videli razobešeno jugoslovansko zastavo, ni pomagalo nič več. Gen. Rösener se je trdoglavo postavil na stališče, da se v „obračunavanju dveh jugoslovanskih frakcij“ — ne bo mešal...*

Med tem, ko edinice na Notranjskem sploh niso odložile orožja, so Nemci na bloku celó še razoroževali oddelke, ki so se prebili iz turjaškega področja in smeri proti Ljubljani. Toda po prizadevanju svet. Karla škulja jih zaradi Rupnikove intervencije niso več zapirali, ampak usmerjali v šentjakobsko šolo. Prav zaradi tega dotoka je skupina pod poveljstvom

* Prav gotovo je pri tem igralo posebno vlogo tudi proslulo povelje, ki ga je vodstvo VS izdalo dne 8. septembra 1943. in za katerega so Nemci sigurno vedeli; saj je polk. Oertel že 9. septembra 1943 gen. Rupniku govoril o „samomorilnih nastopih političnih hujskačev proti nemškim četam.“

stot. Dejana Suvajdžiča v šentjakobski šoli že pred ustanovitvijo domobranstva narastla na številčno močno edinico, ki je potem postala njegova organizacijska osnova in matica v samem mestu Ljubljana.

Tako so idealni slovenski borci morali do dna izpiti čašo, ki jim jo je natočilo vodstvo, ko jim je v veri na prihod zaveznikov zaukazalo „partizanov načelno ne napadati“ in jih natlačilo na Turjak samo za — „energično obrambo“... medtem ko so na varnem v Ljubljani že zopet vadljali zanje z nemškimi generalom...

V ponedeljek, dne 20. septembra 1943 je bil gen. Leon Rupnik zopet pozvan v Celovec, kjer je sprejel ukaz o slovenski upravi Ljubljanske pokrajine in listino o svojem imenovanju za šefa pokrajinske uprave z nazivom — prezident.

V sredo, dne 22. septembra 1943 ob pol štirih popoldne ga je predsednik koroške deželne vlade dr. Wolsegger v stekleni dvorani vladne palače na Bieweisovi cesti in ob navzočnosti najvišjih slovenskih cerkvenih, kulturnih in drugih predstavnikov ter nemških zastopnikov slovesno umestil — prav ob času, ko je novi prezident trenutke prej prejel poročilo o tragični smrti poveljnika prve oborožene skupine v Ljubljani, svojega zeta **stot. Dejana Suvajdžiča**, ki se je smrtno ponesrečil z motornim kolesom, ko se je vračal iz vojašnice v šentjakobski šoli.

Poleg neizbežnih bizantinišičnih izlivov, kateri pa še od daleč niso bili podobni tistim, ki so jih izrekli in ohranili zapisane za zgodovino „čisti“ slovenski vodniki ob ustoličenju italijanskega visokega komisarja na to mesto pred dvema in pol leti, je slovenska javnost v govorih vladnega predsednika dr. Wolseggerja in drugih ter v odgovoru svojega prezidenta dobila vsaj v glavnih obrisih uradno potrjeno, kar je gen. Rupnik dosegel in bil pripravljen še uresničiti.

Ker je bila njegova poglobljena skrb osredotočena v miru ter varnem odvijanju življenja in dejavnosti v zaupani mu pokrajini — in s tem ohranitev slovenskega življa za povojno bodočnost —, čemur pa je zadajala nepopravljive smrtne udarce komunistična revolucija v službi našemu narodu popolnoma tujih interesov, se je takoj vrgel na organizacijo domobranstva, čisto upravne posle pa dejansko prepustil načelniku upravnega oddelka dr. Josipu Hubadu.

VII.

Kljub temu, da je bila organizacija slovenskega domobranstva v teku že od dne, ko so bili oboroženi vojaki skupine **stot. Dejana Suvajdžiča**, posebej pa po vrnitvi gen. Rupnika dne 15. septembra 1943 iz Celovca, je prezident še tisti večer dne 22. septembra 1943, takoj po sprejemu časnikarjev, dokončno sestavil oglas za uradno ustanovitev slovenskega domobranstva.

Pri sestavljanju oglasa, v katerem so prišle do izraza prezidentove temeljne ideje o domobranstvu, sta sodelovala generalov sin letalski

upor. Evgen Rupnik in magistratni tajnik za kulturo Ante Gaber. Omenjenega popoldne ga je prezident postavil v obliko, ki naj bi bila „sprejemljiva za Nemce“ * in v lastnoročnem zapisu prestavil v nemščino ter pe tajniku za vojaške zadeve kap. freg. Janku Kregarju takoj poslal v štab gen. Rösenerja v vednost. Toda v zameno mu je ordonanc Rösenerjevega štaba prinesel v podpis popolnoma drug osnutek oglasa, ki so ga postavili tam. Ker ga gen. Rupnik ni hotel podpisati, je zaradi tega imel prvi spopad s svojeglavim gen. Rösenerjem.

Kmalu nato je gen. Rupnik to obžaloval kot kaprico, ker mu sicer ne bi mogli s tako lahkoto izbiti domobranstva iz rok, kot se je to zgodilo, in bi mu najbrž bilo prihranjenih mnogo poznejših „Heil Hitlerjev“ in drugih ponižanj, ko se je spričo spoznanja, kakšno usodo so izza ozrdja pripravljali vojski, katero je spočela njegova zaskrbljenost za slovenski narod, boril, da bi jo vsaj za odločilne trenutke zopet dobil v svoje roke.

Njegova poštenjaška zaupljivost mu namreč ni vzbudila pozornosti nad dejstvom, da je bilo v nasprotju z njegovim osnutkom v oglasu Rösenerjevega štaba govora o slovenski domobranski — „legiji“ in da sta oba glavna ljubljanska dnevnikarja Slovenec in Jutro prinesla pod dobesedno enakim debelim naslovom na prvi strani: Ustanovitev slovenske domobranske legije.

To je namreč dokaz, da je že takrat za Rösenerjem stala neka „siva eminenca“, ki je sutilno speljavala vodo na posebni mlin. Kdo je to bil, je spričo dejstva, da je za Rupnikovim „kolaboratorskim“ hrbtom vedrilo toliko „čistih“ ne samo pri Rösenerju, ampak tudi na drugih nemških mestih, težko ugotoviti.

Ker je gen. Rösener v Rupnikovem zanikanju podpisa najbrž videl samo njegovo osebno užaljenost, je potem bila za prvi stavek tretjega od-

* Slovenci! — Največje zgodovinske odločitve današnjega časa tudi našemu malemu slovenskemu narodu nalagajo dolžnost, da se izkaže ter bori za svoj obstanek in za svojo bodočnost. — Toda ne na zunanjih evropskih frontah, temveč samo na tleh naše prelere in nad vse ljubljene slovenske domovine moramo bojevati boj zoper boljševiske polljudi, ki naš dobri, delavni in prizadevni narod mučijo in skrunijo, mu ropajo imetje, ga pobijajo in ga s terorjem hočejo ponižati za topega robota brez duše in Boga samo v korist judovskega tirana sveta. Slovenci, nastopite torej za naš narod! Strite rdeče požigalec in roparje, kjerkoli jih dobite! Oprti na nemško vojno silo, ki smo sedaj pod njenim varstvom, in pod vodstvom slovenskih poveljnikov, ki so se že izkazali ali se hočejo izkazati v boju s komunističnimi partizani in roparji ter se hočejo žrtvovati samo zaradi naroda, boste po poveljih v materinem jeziku pokončili bandite v kratkem in gotovo. Potem boste pa — sami, disciplinirani in z nesebičnim izpolnjevanjem dolžnosti za našo majhno narodno skupnost — morali prevzeti varovanje vzpostavljenih rednih razmer, zaščito obnove naših domačij in naše delavnosti s strogim vzdrževanjem reda in varnosti. Sleherni pošteno misleči in za blaginjo slovenskega naroda skrbni ter za boj sposobni Slovenec, star 18 do 35 let, se takoj prikladi v službo z orožjem za prostovolica - domobranca v šoli na Prulah pri poveljstvu slovenske narodne brambe!

stavka v oglasu vrinjena še fraza z aluzijo na prezidenta gen. Leona Rupnika.

Ta oglas, ki ga je izdalo neko imaginarno Poveljstvo Slovenskih Domobrancev brez vsakršnega drugega podpisa, je potem bil dan v javnost v četrtek dne 23. septembra 1943, dnevnika Slovenec in Jutro pa sta ga prinesla pod že omenjenim enakim naslovom na prvi strani svojih izdaj v petek dne 24. septembra 1943.* Toda med tem ko je Slovenec v svojem komentarju takoj v prvih in tudi edinih dveh stvkih samo nakažal na prezidentov poziv v nastopnem govoru, da „si pomagajmo sami“, češ, da je poziv za ustanovitev slovenske domobranske legije prvi korak na tej poti, je Jutro v svojem mnogo daljšem komentarju dalo jasno razumeti, kdo je oče in ustanovitelj slovenskega domobranstva, saj je med drugim zapisalo tudi:

„Prezident zanika, da smo sredi revolucije. Toda mnogo jih je, svojo ugledno in možato osebnostjo trdno jamstvo za čiste namene in visoki cilj, ki bo poverjen domobranski legiji. V osebnih in vojaških vrlinah generala Rupnika in poveljnikov prostovoljske legije je tudi vse potrebno poroštvo, da nova prostovoljska legija ne bo nikaka brezpomembna in slučajnostna formacija, marveč jo bo preveval pravi in pristni vojaški duh in da bodo v njenih vrstah lahko prišle do popolnega izraza vse priznane vojaške vrline našega človeka.“

* Slovenci! — Vsled izdajstva italijanskega kralja in njegovega zahrbtnega maršala Badoglija je italijanska vojna sila prenehala obstojati. Po sramotni izdaji Badoglijeve klike je položaj nedvomno jasen: tudi naša ljubljena slovenska domovina naj bi bila s pomočjo anglo-ameriške plutokracije izročena boljševizmu. Na področju naše drage domovine naj bi bila po izdajalcih in boljševiških izkoreninjenjih izvojevana borba, ki naj bi pahnila naše pridno, delovno in pobožno ljudstvo in trpljenje, nasilstvo, lakoto, rop in umor brezbožnih in brezsrčnih robotnikov kakor nečastnih pomagačev v korist židovske svetovne tiranije. Da se to prepreči, je rrišla k nam na povelje Führerja velikonemška vojna sila, ki nas bo ščitila. Nemški vojak in častnik se borita pogumno in hrabro. Hrabrost, čast in zvestoba so zanje sveti pojmi. Nečastnosti in strahopetnosti oni ne poznajo. S svojo močno borbeno silo je Nemčija edina trdnjava zoner boljševizem in kapitalizem. Pod vodstvom Nemčije bodo mladi narodi Evrope oremagali boljševizem in kapitalizem. Za obsto naše domovine vstajajmo v borbo zoner komunistične bandite in roparje. Predsednik pokrajinske uprave, divizijski general Leon Rupnik, je v svoji proklamaciji jasno naznačil naše cilje in začrtal naše dolžnosti. Pod vodstvom naših slovenskih poveljnikov, ki nam bodo poveljevali v našem materinskem jeziku, bomo uničili boljševiške morilce in rožigalce v naši deželi, kjer koli jih bomo zasegli. Nemška vojska in policija nas bosta pri tem v zvestem tovarištvu podpirala. Naša dolžnost je: vsak pošten, za borbo sposoben Slovenec od 18. do 35. leta starosti, naj se prostovoljno javi za zaščito svoje domovine, za vzdrževanje in ohranjevanje reda in discipline ter za vzpostavitev razdejanih domov, v slovensko domobransko legijo. Slovenci! Javite se na Poveljstvu slovenskih domobrancev v mestni hiši, Ambrožev trg, št. 7 v Ljubljani; na deželi pa pri pristojnih občinskih uradih. — Poveljstvo slovenskih domobrancev.

Ker pa generalu Rupniku ni šlo za formalnosti in imena — najmanj za njegovo lastno! —, temveč, za rezultate, ga ta takojšnji pripetljaj na samem začetku ni omalčdušil.

Takoj je najprej določil kar svojega sina, letalskega npor. Evgena Rupnika, da organizira in vodi naborni odsek v mestni hiši na Ambroževem trgu 7. Npor. Evgen Rupnik je pisarno takoj organiziral in začel poslovati s pomočjo fantov — po večini študentov — iz svojega četniškega odreda „Eli Ore!“. Izmed teh fantov je izbral tudi prvo prezidentovo telesno stražo v vladni palači, ki so jih pozneje zamenjali zaslužni borci in rekonvalescentni ranjenci s terena.

Frako ing. Ježeta Sedje, ki je bil član odbora Vsških straž in ki ga je ljubljansko politično vodstvo skupaj s študentom Slavkom Krekom delegiralo v prezidentovo ožjo okolico kot dokaz svoje „podpore“ in „pripravljenosti na sedelovanje“, je dobil predlog, da postavi za poveljnika organizacije demobranstva polk. Antona Kokalja.

Prezident seveda ni imel nikakšnega pomisleka in je polk. Kokalja nemudoma imenoval za poveljnika. Polk. Kokalj se je vrgel takoj na delo in začel organizirati svoj štab.

(Sledi)

ZAHVALA

V dolžnost si štejem, da izrečem javno zahvalo vsem številnim prijateljem in znancem, ki so mojemu mežu Francetu stali ob strani v njegovi težki in dolgi bolezni.

Ne najdem besed, s katerimi bi mogla opisati, kako zelo je pokojni cenil obiske tolikih prijateljev in znancev skozi vse dolge mesece bolezni. Njegovo trpljenje je bilo lažje, kajti zavest, da prijatelji sočustvujejo z njim in da ga v bedi niso pozabili, mu je bila v veliko uteho. Vedel je, da stoji pred vrati večnosti; zato je bil toliko bolj vesel vsakega, ki je prišel do njega.

France je zaspal v Gospodu dne 18. marca 1970. Zopet ste prihiteli v ogromnem številu in ga obiskali, ko je ležal na mrtvaškem odru in mu s tem izkazali naklonjenost in spoštovanje ter ga spremili na Gospodovo njivo.

Ne morem se zahvaliti vsakemu posebej; zato tem potom izrekam izraze naše iskrene zahvale vsem, prav vsem, ki ste nas tolažili v naši neizmerni boli in nam stali ob strani. Naj Vam Bog stotero povrne.

Hvaležni
soproga Lojzka Bolta ter sinovi
Edi, Peter in Marko

DIALOG S KOMUNISTI – STREL V ČELO

Pišem nekaj kratkih stavkov v spomin na zahrbtno ubitega Dolfija Mavserja iz ugledne Mavserjeve družine iz Praproč pri št. Rupertu. Kakor je znano, je slovenski komunizem to družino za božič l. 1942 živo režgal; pač vrhunec slovenskega in internacionalnega kriminala. Ostalo jih je še 5 sinov, ki se v tistem času niso nahajali v usodnem gradu Dobu pri št. Rupertu. Zahrbtno so ubili še tri naslednje; med njimi je Dolfi, o katerem so napisane te vrstice.

Dolfi Mavsar je bil eden prvih fantov, ki se je z navdušenjem prijavil v Vaško stražo v Savljah pri Ljubljani. Menda je bila to druga VS, ki je bila ustanovljena v okupirani Ljubljanski pokrajini. Prva je bila ona pri št. Joštu.

Nisem ga poznal poprej, temveč šele pri VS, kamor sva prišla oba skoro ob istem času. Menda sva se zaradi tega še bolj dobro razumela;

bil je tudi družaben in miren fant. Veliko smo takrat govorili in debatirali; jaz še posebno z Dolfijem. Bil je zelo veren in pošten fant; ni trpel kletvine, kaj šele kventanje. Sicer tega ni bilo veliko slišati, toda večasih so prišli tudi fantje, ki niso bili tako natančni. Bili smo pa tudi od vseh strani zbrani, vseh stanov in poklicev. Največ študentov, obrtnikov in kmečkih fantov.

Takrat je bila Ljubljana močno pod cfarsko in komunistično propagando. Kadar smo šli v mesto, smo lahko opazovali nezakrito posmehljivost in demišljivost ljubljencev, ki so hoteli biti bolj „zavedni in nacionalni“, v resnici pa niso bili nič drugega, kot koristni tepci, ki so se prostovoljno vpregli u voz komunistične revolucije. Ogromna večina je po zmagi komunizma občutila na svoji koži „osvobodilni boj“ in ga še danes občuti. Seveda je bilo med njimi tudi nekaj takih, ki so hoteli biti „čistih rok“.

Nekega lepega jesenskega popoldneva sredi septembra smo se vrnili iz zgodnje jutranje patrole. Po skromnem kosilu smo počivali. Našo „kafarno“ smo imeli namreč kar v gozdu. (Samo en mesec pozneje smo prišli v vas in v zidano stavbo.)

Z Dolfijem sva ležala na mehkem zelenem mahu. Vrhovi visokih smrek okoli jase so bili kakor malo okence, skozi katero sva gledala lahne, potujoče oblačke, gnane od toplih jesenskih sap. Nič nisva govorila; samo strmela sva v daljno sinjino in mislila vsak na svoje domače.

Nenadoma se je moj prijatelj obrnil k meni in me z vso resnostjo vprašal: „Zakaj si pristopil k VS?“

Lahko sem mu odgovoril, da zato, ker se dobro zavedam, da je OF le krinka komunistične partije in da se pod to krinko pripravlja na izvršitev krvave revolucije in na prevzem oblasti. Ker sem vedno nastopal v organizaciji proti komunizmu, je naravno, da sedaj primemo za orožje; sicer nas bodo komunisti pobili drugega za drugim v domovih in na posteljah, kar že več mesecev delajo po nezavarovanem pdeželju.

Ko sem nato njega vprašal, zakaj je on pristopil in pustil lepo službo tekstilnega tehnika, mi je približno povedal iste misli. Pa še tole je pristavil: „Pri nas je številna družina; fantov nas je devet. Če jaz padem, jih ostane še osem. Vsaj eden se mora žrtvovati.“

Spoznal sem v njem velikega idealista in poštenjaka. Toda ubogi, idealni fant niti v najhujši tesnobi ni mogel slutiti, da mu bodo komunisti nekaj mesecev kasneje zajeli družino in jo na najbolj strahoten način uničili — živo zažgali na grmadi.

Ko smo zvedeli za to grozno, satansko delo slovenskega komunizma, smo v grozi onemeli. Strašno je prizadelo ubogega Dolfija. Vse mesece, dokler je bil še med nami, ni pozabil te strašne morije njegovih najbolj dragih.

Včasih sva šla v prostem času nekoliko iz vasi v zimsko, kasneje v pomladansko polje. Nenadoma ga je kakšna malenkost spomnila na dom. Začel je v silni bolečini nemo jokati. Zaman so bile vse tolažilne besede; zato sem po navadi umolknil, zavedajoč se, da nimam besed, ki bi mu mogle vsaj malo ohladiti strašno rano.

Nekega dne proti koncu aprila l. 1943 pa me je nenadoma zaprosil, naj mu posodim častniški pas s torbico za revolver, češ da mora iti domov, da bo vsaj stopil na grob svojih ubogih staršev, bratov in edine sestre, ki jo je tako silno cenil in spoštoval. Komunistične tolpe raznih korpusov in brigad so bile takrat že pognane daleč v kočevske gozdove in proti Beli Krajini, vendar so se razne manjše skupine skrivale in napadale v nočeh. Prav težko mi je bilo, da bo odšel; toda niti najmanj si nisem mogel misliti, da bo tudi on padel kot žrtev komunističnih ubijavcev.

Kasneje sem zvedel, da je srečno prispel v domač kraj in živel v tamkajšnji utrjeni postojanki. Neke noči, bil je menda ravno 1. maj 1943, so napadli postojanko. Fantje so bili v bunkerjih in v postojanki dobro

pripravljeni. Ni bilo verjetno, da bi komunisti zavzeli dobro utrjeno postojanko. Tedaj so partizani začeli „dialog“. Klicali so stražarje, naj se predajo, sicer pa niso bili preveč napadalni. Teda imeli so dobro izdelan načrt, kako ubiti Mavserjevega Dolfija. Začeli so ga klicati po imenu. Odzval se jim je, ker jih je poznal. Bili so domačini-terenci. Govoril je skozi line v bunkerju, pri tem pa pozabil, da ima pred seboj najhujše morilce, kar jih je kdaj živelo na svetu, katerim ni mogoče nikdar in nikjer zaupati. Medtem ko je Dolfi govoril in našteval vse, ki so bili pri sežigu njegovih, so se prvi komunisti, ki so se splazili do žice, delali kot da se zagovarjajo. Med tem pa je ubijavec — partizan iz teme mirno in z vso preciznostjo meril v lino. V trenutku, ko je Dolfe še govoril, je komunist ustrelil in ga zadel točno v čelo.

Peklenski načrt je bil izvršen. Uspel je potom „dialoga“, ker spada v komunistično sredstvo prodiranja in propagande.

Danes je po svetu zelo moderno dialogirati. Celo Cerkev ima v svojem besednjaku to besedo. Toda naj si bodo na jasnem vsi — učeni in preprosti, posvetni in duhovni, bogati in revni: komunizmu služi dialog za vdor v nasprotnikov tabor, za pridobitev časa in koristnih tercev, za njegovo premoč in končno zmago. Kadar pa ni več potreben dialog, ker je komunizem že v premoči ali na potu k oblasti, potem je „dialog“ — strel v čelo ali v tilnik.

Moj prijatelj seveda ni mogel poznati takšne pedlosti komunističnega dialoga pred 27 leti. Toda kadar jaz slišim to besedo, se spomnim na ubitega Dolfija in se zavedam: dialog s komunisti je preje ali kasneje — strel v čelo.

Ohranimo vzglednega Mavserjevega Dolfija v najlepšem spominu in ne zaupajmo komunistom ne včeraj, ne danes, ne jutri! Nikoli!

ZANIMIVI PABERKI

Dve sodobni anekdoti

I

Dne 8. januarja 1970 je objavila Ameriška domovina, ki izhaja v Clevelandu in Združenih državah daljše pismo iz Trsta, ki ga je napisal Boris Barut pod naslovom „Moralna klofuta Jugoslaviji, kot jo moderna politična zgodovina ne pomni“. V tem dopisu, brez dvoma, prevdonimni pisec zelo nazerno obravnava meddržavni dogovor med Italijo in Avstrijo, ki pravno ureja pravice nemške manjšine na Južnem Tirolskem v Italiji. Ta dogovor pomeni moralno klofuto za Jugoslavijo, ki je slovensko manjšino v Italiji prepustila svoji usodi.

Ta članek je v skrajšani obliki ponatisnila dne 1. marca 1970 na 4. strani tudi „Slovenska država“, ki izhaja v Kanadi. Članek je narodno obrambno zelo zanimiv, a ga pod tem zaglavjem zaradi obširnosti ne moremo ponatisniti. Kdor ga hoče vsega prebrati, si mora preskrbeti Ameriško domovino. Čudno pa je, da je članek zelo previdno prezrl slovenski politični tisk v Argentini, čeprav trdi, da se bori za pravice slovenskega naroda in nikdar ne pozabi zabeležiti domačega slavlja kakšne Urše Plut. Verjetno zaradi teh dveh odstavkov, v katerih piše Boris Barut doslovno:

„Ob branju teh dokumentov se človeku, članu slovenske manjšine v Italiji, ježijo lasje na glavi, a ne iz nevoščljivosti, temveč ob misli na nesposobnost in nemarnost vseh poveljnih slovenskih in jugoslovanskih vlad. Le preudarimo malo, kako je ta reč šla. V maju 1945 so Titove čete kot zmagovalke zasedle Tržaško in Goriško. V juniju so se umaknile za demarkacijsko črto. Sporno ozemlje so zasedli Anglo-Amerikanci, ki so jugoslovanskim zastopnikom ponujali obširno udeležbo pri upravi cone A. Titovci so takrat imeli možnost ustvariti dejstva, ki bi jih pozneje nobena italijanska vlada ne mogla spremeniti ali odpraviti. Dokaz za to so slovenske šole. Danes bi bila tržaška uprava popolnoma dvojezična.

Toda Titovci so v upanju na sovjetskega kralja Matjaža vse odbili, češ, to bo itak vse naše in potem bomo odločali mi. Niso pa vedeli, da jih je sovjetski kralj Matjaž izdal že v Jalti. Tiste redke idealiste, ki so organizirali slovenske šole pod okriljem zavezniške vojaške uprave, so obsipali s psovki, med katerimi je bila beseda „izdajalec“ še najčednejša. Prof. Srečka Barago, ki ima pri organizaciji slovenskega šolstva največ zaslug, so v Ljubljani obsodili na smrt kot zločinca, da bi ga pred zavezniški diskreditirali. Dejansko pa zasluži, da bi mu tržaški Slovenci postavili spomenik, kajti brez njegovega prizadevanja bi danes slovenskih šol ne bilo.“

Mislimo, da je bil prav ta zadnji stavek vzrok sramežljivega molčanja slovenskega tiska v Argentini, kajti ta zadnji stavek je tudi Slovenska država previdno zamolčala. Pa to je stvar novinarske poštenosti in objektivnosti, nas pa zanima anekdota, ki je prav zaradi tega nastala.

G. Jože Burja, ki je v Argentini brez dvoma politično najbolj veržiran in vsestransko informiran, je dobil iz Trsta sporočilo, da je tam nastal velik prepir, g. Burja je rekel „lio“ — kje naj bi postavili spomenik. Demokratični Slovenci ga hočejo postaviti prav ob morju zato, če bi se slučajno kaj spremenilo, bi spomenik hitro kar v morje smuknili. Levičarski Slovenci pa ga hočejo postaviti na najvišji vrh nad Trstom, češ da bo na ta način dr. Baraga bliže nebesom, kamor so ga hoteli že itak 1946 spraviti.

II

Da pripravite ribe užitne, potrebujete najmanj dva elementa. Če jih pripravite kuhane, potrebujete ogenj in vodo. Za posušene potrebujete ogenj in dim. Za pečene potrebujete ogenj in mast, da jih pa ocvrete, ali kakor pravijo po domače, „pohate“, potrebujete ogenj in olje. Toda v Ju-

goslaviji se je zgodil čudež, da so bile ribe „pohane“, ali kakor pravijo Hrvatje, „frigane“, brez ognja in olja.

V tistih starih časih v letu 1945 je neka gospa v Ljubljani povabila visokega policijskega uradnika na kosilo pa ga je hotela presenetiti z ocvrtimi ribami, zato je kupila na trgu tri ribe Jugoslovanke. Ena je govorila srbsko, druga hrvaško in tretja slovensko.

Ko je hotela gospa doma ribe pripraviti, se je prestrašila, ker ni imela olja. Brž je pokrila ribe s krožnikom in odhitela po olje.

„Aha,“ pravi slovenska riba, „baba nima olja, danes je sobota in trgovine so zaprte, zato olja ne bo dobila. Do ponedeljka bomo še žive in zdrave.“

„Baš je istina,“ pravi srbska.

Toda med tem, ko so se ribe zadovoljno smejale, nekdo potrka na vrata.

„Kdo je?“ vpraša slovenska.

„Ozna,“ se zasliši glas zunaj.

„No, sad smo frigane,“ je vzdihnila hrvaška riba.

NAŠI MOŽJE

Naš kurat Jože Guštin - srebrnomašnik

Dne 19. maja 1970 je ob 20 h. praznoval 25 letnico mašniškega posvečenja č. g. Jože Guštin v baziliki „De Sagrado Corazón de Jesús“, v ulici Velez Sarsfield 1395, Buenos Aires. Ogromna cerkev je bila močno zasedena po domačinih in tudi po Slovencih. Somaševalo je 24 duhovnikov, med njimi 8 Slovencev, in je bilo pri maši še 13 sobratov. Prisostvoval je tudi buenosaireški nadškof kardinal Antonio Caggiano, pridigal je pomožni škof mons. Ernesto Segura, na koncu maše pa se je vsem sodelujočim in pričuječim vernikom — tudi zastopnikom Tabora in Slovenskega zavetišča dr. Gregorija Rožmana — zahvalil srebrnomašnik sam. Cerkev je bila svečano razsvetljena in je pel poseben mešani zbor.

Po sv. maši je bil v stranskih prostorih župnišča pripravljen „lunch“, kjer so zastopniki društev in posamezni verniki izrazili čestitke. Tudi petja ni manjkalo. Slovenska skupina je s svojim ubranim petjem med domačini vzbujala pozornost in občudovanje. Ljudje niso mogli prehvaliti lepih narodnih slovenskih noš. V imenu slovenskih dušnih pastirjev v Argentini je slavljenca pozdravil č. g. Jože Škrbec. Mons. Anton Orehar je bil tiste dni na obisku med rojaki v Mendocini. G. Ivan Korošec je govoril v imenu naših naseljencev v južnem delu velikega Buenos Airesa, kjer je g. Guštin duhovnik misijonar. Vso slovesnost je organizirala Marijina Legija.

Tej slovesnosti pa se je pridružila z istim namenom tudi blagoslovitev temeljnega kamna, postavitve križa in polaganja spominske listine

na prostoru Slovenskega zavetišča v ulici Martin Fierro 4262, San Justo, dne 24. maja 1970 ob številni udeležbi članov in povabljenih gostov. Sv. mašo in blagoslovitev je opravil sam slavljenec. Nebo mu je poslalo krasen sončni dan.

Da bi opisali izredno slovesnost teh dveh proslav, katerih ena proučevala že daleč okvir slovenske domačnosti, bi morali popisati še precej papirja, če bi hoteli naštetati vse osebne vrline in mašniško vnetost našega svebrnomešnika in če nočemo zamočlati njegove apodiktične delavnosti in požrtvovalnosti, katere je še tako mlad pa še na svoji dolgi poti razvijal zadnjih petindvajset let ne samo v korist slovenskega naroda, temveč še bolj v korist drugih narodov, med katerimi si je s svojim življenjem in nesebičnim delom pridobil sloves in ugled.

Naj nam ne zameri gospod, če bomo prav na kratko orisali njegovo življensko pot. Rodil se je na Mokrem polju pri št. Jerneju, dne 17. aprila 1919, v kmečki hiši številne slovenske družine. Tri razrede ljudske šole je dovršil v Orhovici, zadnje tri pa v Brusnicah, kjer je pri stricu Janezu pasel krave. To je bila sreča zani, kajti učitelji Martin Marinič, Marija Hlave in Danica Kiferle so pregovorili očeta, daje poslal sina Jožeta leta 1931 v novomeško gimnazijo. Zato so vsi trije očetu pomagali pri plačevanju stanovanja v mestu. Do sedme šole je šlo vse lepo, v drugem semestru je bil Jože Guštin za pol leta izključen in je moral v Ljubljano na Realko, ker se ni hotel ukloniti volji ravnatelja iz političnih razlogov. V osmi razred gimnazije se je vpisal zopet v Novem mestu, kjer je leta 1939 maturiral. Nato je stopil v ljubljansko bogoslovje. Septembra 1943 ga je na počitnicah doma doletela italijanska kapitulacija. Do božiča je bil pri domobrancih v Novem mestu, potem pa se je vrnil v peti letnik bogoslovja.

Leta 1945 je 6. maja dopoldne odšel z več bogoslovci reš iz Ljubljane proti Koroški. V grupi je bilo tudi tedanje vodstvo semenišča dr. Odar, dr. Truhlar in ekonom Gros. Tri dni so hodili do Celovca. Kovčege so naložili na ročni voziček in so ga porivali in vlekli preko Ljubelja. Takoj po prihodu na Koroško je šest bogoslovcev, med njimi tudi naš g. Jože, ki so že iz Ljubljane diakoni, iz Celovca nadaljevalo pot do Krke, kjer je tedaj v salvatorjanskem samostanu pri cerkvi sv. Emce bilo nastanjeno bogoslovje celovške škofije. Po šestih dneh duhovnih vai, ki jih je vodil dr. Truhlar, je v soboto 19. maja sarajevski nadškof dr. Čarič, v službeni odsotnosti celovškega škofa Rohracherja, posvetil v mašnike šest slovenskih diakonov. Od teh je Dušan Česen v Žirovju na Koroškem, Vinko Žakelj v Belgiji, Martin Turk v Kanadi, Ludvig Ceglar v Braziliji, Janez Malenšek in naš gospod Guštin pa v Argentini.

Naslednji dan, na binkošno nedeljo, je g. Guštin daroval novo mašo na grobu sv. Heme v krški stolnici.

Nato je pomagal en mesec g. župniku Tomažu Holmarju pri Sv. Jakobu nad Krko, dva meseca g. župniku Francu Uranšku v Žvabeku v Podjunj in končno ostal tri leta kot kaplan pri g. župniku Jožetu Piceju v

Šmihelu pri Pliberku, rojstni župniji pok. škofa dr. Gregorija Rožmana. Koncem septembra 1948 je s sedmimi slovenskimi duhovniki begunci odpoval v Chile, kjer je pastiroval štiri leta v škofiji Temuco.

Leta 1952 ga je po posredovanju Mons. Antona Orecharja, Direktorja slovenskih dušnih pastirjev v Argentini, sprejel v Buenos Aires, tedanji nadškof kardinal Santiago Luis Copello. Eno leto je bil kaplan v župniji Nuestra Señora de Luján (Parque Patricios), nato eno leto pri San Ignacio, julija meseca 1954 pa ga je g. kardinal vzel k sebi na škofijo za svojega Secretario Familiar. Po odhodu kardinala Corelló v Rim ga je njegov naslednik kardinal Antonio Caggiano imenoval Secretario Capellán. To službo vrši na buenosaireski nadškofijski kuriji še danes.

16. junija 1955, ko so ob protiperonistični revoluciji požgali nadškofijsko palačo, je bil žrtev tudi g. Guštin. Vse mu je zgorelo, tudi tisti osebni spominki, ki jih je pred desetimi leti iz Ljubljane preko Ljubelja odnesel v širni svobodni svet.

Naš slavilencec je dušnopastirsko zelo zaposlen. Od 1. avgusta 1957 je Capellán Principal pri Policía Federal. Kot tak je kaplan v Instituto San Miguel, kjer s pomočjo Marijine Legije požrtvovalno dela za prevzgojo mladih deklet, in v Escuela de Cadetes de la Policía Federal (Oficirska šola), kjer se mladi fantje šolajo za policijske oficirje. Je duhovnik asistent pri Marijini Legiji v Buenos Airesu, pri Comitium Regina Pacis, ki ima za svoj apostolski delokrug polovico mesta. Je asistent pri društvu „Hombres de la Misa de los Primeros Viernes del mes en la Catedral Metropolitana“. To mašo prvih petkov v mesecu vedno daruje g. kardinal Caggiano. Dvanajst let je bil asesor pri „Servicio Sacerdotal de Urgencia“, ki ima telefonsko številko 84-2000, in je vsako noč, od 21.30 do 6, na straži za bolnike in umirajoče mesta Buenos Airesa, ki v teh nočnih urah nujno rabijo duhovnika. Tako naporno in bogato delo našega srebrnomašnika izvira iz stanovske dolžnosti, ki je vezana na okolje in potrebe, kjer živi in deluje. Pred devetimi leti je ustanovil društvo „Amigos de la Obra del Buen Pastor“, ki mu poleg Marijine Legije pomaga duhovno in materialno pri prevzgoji deklet v Instituto San Miguel.

In še mu ostane časa za pomoč pri dušnem pastirstvu med slovenskimi rojaki v Argentini. Je duhovnik misijonar (Exul Familia) za naše naselence v škofiji Avellaneda, s sedežem v Berazategui, kamor hodi vsako drugo soboto poučevati otroke verouk in ob posebnih prilikah daruje sv. mašo. Je duhovni vodja društva protikomunističnih borcev Taber in zastopnik slovenskih dušnih pastirjev pri Zavetišču dr. Gregorija Rožmana. Bil je tudi soustanovitelj in več let tehnični urednik glasila slovenskih duhovnikov v zamejstvu „Omnes unum“, ki sedaj izhaja v Celovcu.

Kakor smo brali na spominskih podobicah našega gospoda srebrnomašnika, je njegovo življenjsko vodilo: „Moja jed je, da izpolnujem voljo tistega, ki me je poslal“ (Jan 4, 34).

Čudež je, da je pri tako obsežnem in napornem delu tako gibčen in še tako mladosten. Upamo, da bo dočakal železno mašo, ker ima tako že-

lezne živce. Mi ostareli taborjani in zavetiščniki pa želimo — že iz egoističnih razlogov — da bi skupno z njim praznovali vsaj zlato mašo v dovršenem Slovenskem zavetišču. Bog nas usliši!

NOVICE IN GOVORICE

Statistika bede v Sloveniji: Iz uradne komunistične statistike razberemo dokaj žalostno sliko o sitih in lačnih Slovencih. Od celotnega slovenskega prebivalstva (1.700.635) odpade 446.851 na tiste, ki živijo v nerazvitem področju Slovenije. To predstavlja 34% celotne površine. Na srednje razvitem področju (46,2% površine) živi 549.927 ljudi, medtem ko na močno razvita področja (18,8% površine) pride 703.857 prebivalcev. (Iz podatkov marca 1970.)

Živ ne morem v grob, je naslov ponatisa v Mariborski „Katedri“ od 10. marca 1970. Pod to rubriko je med drugim zapisano: „...Zakaj ne bi enkrat napisali: Pri nas umirajo ljudje od lakote. Tu ni Biafra. Pri nas danes ni vojne in 25 let je minulo, odkar so utihnile puške v naših gozdovih. Ali so pozabljeni ideali tistih, ki jih ni več med nami? Kaj je za te ostarele in bolne storila družba? Prenehajmo s slepomišenjem. Dajmo hrano lačnim! Pošljimo z vsakega banketa lačnim in umirajočim štruco kruha — črnega — rženega! V kratkem bomo verjetno spet sprožili kakšno akcijo za nabiranje sredstev za gradnjo kakšnega spomenika. Zberimo denar, da bomo ohranili življenje ostarelih in bolnih, in s tem homo postavili sebi in naši skupnosti najlepši spomenk.“ **Komentar k gornjemu ni potreben!**

Poplava „zgodovinskih“ knjig: Pod okriljem vojnih odborov komunističnih partizanov je bilo ustanovljeno podjetje z imenom „Partizanska knjiga“. V podjetju so večinoma bivši partizanski oficirji, ki so s prostovoljnimi prispevki in dajatvami podprli formacijo podjetja z namenom, da bi načrtno opisali „zgodovino“ vsake brigade in vsakega odreda. Ustanova je stara šele dve leti, vendar je v tem obdobju izdala 18 knjig od 80, ki so v načrtu. Vsaka knjiga bo obsegala okrog 500 strani. Kako bo ta zgodovina pisana, si lahko mislimo. Prireditelji sami to lepo povedo. Zavedajoč se, da ljudje ne kupujejo in ne berejo „zgodovinskih“ knjig, je bilo odločeno, da naj bodo knjige pisane tako, da jih ne bodo brali kot najbolj napete romane le bivši borci, pač pa tudi drugi ljudje... „Prva leta po vojni so bile razmere take, da marsikaj nismo mogli zapisati, če nismo hoteli škodovati ugledu našega boja!“ Tako so zapisali prireditelji „Partizanske knjige“!

Med poplavo „zgodovinskega“ čtiva je treba šteti tudi „ljudsko epopejo“ Teneta Svetina pod naslovom „Ukena“. To delo je trilogija in slavospev partizanščini. Trilogija je bila deležna 1. nagrade Karla Destov-

nika-Kajuha (1963) in nagrade Prešernovega sklada 1969, kot poroča Delo z dne 21. marca 1970.

Odgovor bralcem: Na številna vprašanje ljudi doma, zakaj se tako malo piše o ameriških podvigih v vesoljstvu in zlasti o poletih na luno, odgovarjajo uredniki kot sledi:

„Poročanje o ameriških poletih se nam upira, ker ima ameriški raketni program globlje korenine v vojaških kot znanstvenih interesih. V dneh, ko se je ves svobodni svet ogorčeno zgražal nad ameriškiimi zločini v Severnem Vietnamu, ko vemo, da imajo ZDA v 21 tujih državah več kot milijon vojakov in srljivo smrtonosno raketno orožje, pač nismo mogli vzklíkati hura prav tem čudovitim raketam. Načrte zanje je snoval veliki ameriški raketni bog, ki mu je Hitler lastnoročno podelil naslov profesorja za natančno ciljanje z raketami V-2 na uporno srce Londona.“ Rdeče bratce moramo v tej zvezi vprašati: Kaj pa je razlog, da tako trdovratno molče o desetisočih po vojni brez sodbe poklanih! Komunisti pač ne morejo drugače, sicer bi ne bili komunisti!

Resnica bode v oči: Nova generacija, ki je sita slavospevov o „partizanskih junaštvih,“ opozarja pisune in zahteva, da prenehajo lagati o „junaštvih“ in da naj raje povedo, koliko so ljudem pokradli, ki so se skrivali po hostah! Mi bi dodali: in koliko so jih poklali. Toda komuniste to bode.

NAŠI MRTVI

✦ Anton Dolenc

Pokojni se je rodil 8. junija 1908 nekje v selških hribih in se je že kot mlad fant zaradi dela preselil v Kamno gorico. Tu si je ustvaril svoj dom in v zakonu so imeli šest otrok: tri fante in tri dekleta.

Kmalu je spoznal komuniste in se jim je uprl. Že v začetku leta 1943 je raje odšel za delom na Koroško, kot pa v partizane. V tej dobi je bila Gorenjska za „osvobodilno fronto“ — za partizane oziroma „gošarje“, kot so jih ljudje imenovali. Ta upor so komunisti Tonetu šteli v zlo in so ga imeli na listi upornikov. Ker so Amerikanci vedno bolj in bolj bombardirali tudi Koroško, in ko so se v začetku leta 1944 tudi na Gorenjskem začele ustanavljati domobranske postojanke, se je ta družinski oče takoj pridružil slovenskim domobrancem na Brezjah. Ko je pa bila ustanovljena postojanka tudi v Kamni gorici, je bil premeščen tja, kjer je imel svojo družino.

Majnika 1945 se je tudi on umaknil z ostalimi domobranci in vso družino na Koroško. Bil je v raznih taboriščih; a nazadnje v Spittalu na Dravi, od koder so emigrirali v Brazil.

Pred leti sem jih obiskal v mestu Campinas, približno 80 km zapadno od Sao Paula. Zelo so se razveselili mojega obiska, ko smo se po več le-

tih zopet srečali. Vsi njegovi otroci so že poročeni in kar dobro živijo. Ob tej priliki mi je pokojni Tone potožil, da se počuti slabo in da ga vedno bolj in bolj bolijo noge. Lanskega julija sem bil pri njem zadnjikrat. Pri obeh mojih obiskih mi je šla na roko dobra slovenska duša v Brazilu, gdč. J. Kovač, in me obakrat odpeljala s svojim avtomobilom do njih. Pri zadnjem obisku mi je stisnil roko in dejal: „Jaz ne bom šel več v Kamno gorico — toda lepo je bilo tam. Zmeraj bolj sem zanič.“

Poslovil sem se tudi od vseh ostalih in še malo nisem mislil, da je bilo to srečanje res zadnje. Proti koncu februarja sem dobil pismo od otrok, da je oče umrl 19. januarja 1970 po operaciji na želodcu. Umrl pa ni zaradi operacije temveč zaradi pljučnice, ki ga je napadla. Pogreb je bil naslednji dan v mestu Campinas ob veliki udeležbi Slovencev, še več pa Brazilcev, ker je bil pokojni Tone vesele narave in si je znal pridobiti prijateljev.

Zopet je umrl eden slovenskih domobrancev, ki bi lahko pričal grozodejstva tamkajšnjih komunistov na najbolj severno-zapadni domobranski postojanki na Gerenjskem: Brezje—Kamna gorica.

Dragi Tone, želimo ti večni mir in pokoj, katerega si na zemlji tako malo imel. Tistih hrabrih domobrancev iz brezijanske in kamno-goriške postojanke pod poveljstvom poročnika Vidmarja se še danes spominjajo komunisti doma, z besom v srcu, ker jim niste nikdar dali miru na njihovem „osvojenem ozemlju“. Toliko manj Vas smemo pozabiti mi, ki smo žive priče njihovih grozot v zares svobodnem svetu.

Tič-Ja.

Spominu Francetu Trdanu

Spominjam se Te kot dijaka Zavoda sv. Stanislava (škofijska klasična gimnazija v št. vidu). Spomladi leta 1941 so to šolo nacisti zaprli, zažgali slovenske knjige, profesorje in dijake pa pregnali. Med njimi si bil tudi Ti. Po velikih težavah se je šola končno zopet obnovila pri Uršulinkah v Ljubljani in nazadnje se je nastanila v napol dograjeni stavbi Baragovega semenišča za Bežigradom. Ni bilo ravno najbolj udobno v takem poslopju, vendar smo bili srečni, da so nas tam pustile okupacijske oblasti pri miru.

Z dobrimi profesorji, z dobro organizacijo in z resnim dijaštvom ta pregnana šola ni prav nič trpela na kakovosti pouka. Škoda le, da so komunistične oblasti v Sloveniji takoj po končani vojni zaključile delo, ki ga nacisti niso mogli dokončati. V tem so pač prekosili vse slovenstvu sovražne, tuje ideologije, ker so prvo slovensko gimnazijo, Zavod sv. Stanislava, takoj zaprli in je še danes zaprta. Zopet so razgnali vse profesorje; profesorja Strupija pa celo ubili ter mnogim študentom prepovedali nadaljevanje študija. Po nacistih zaplenjena poslopja v št. Vidu so še enkrat zaplenili; prav tako so zaplenili tudi Baragovo semenišče. Vsa ta lastnina je sedaj v slovenski državni posesti; krivično ukradena.

Čim bolj se je boj za slovensko svobedo zaostrel, tem bolj so se krčili razredi višje gimnazije tega zavoda. Mnogi teh fantov so bili z dežele. Ko so se vračali med počitnicami domov, so bili — radi ali neradi — takoj direktno zapleteni v obrambo svojega doma, svoje domače kmetije. Mnogi od njih so že izgubili brate, sestre, starše; mnogi so našli svoje domove ropane ali požgane. Nekateri dijaki so bili že v koncentracijskih taboriščih, ali pa so že padli v revoluciji.

Septembra 1943. leta je nastala zlasti v bivši Ljubljanski pokrajini zelo mučna situacija, katero bi lahko komunisti in nacisti brez težav izrabili za še večje deportacije in pokolje. Prav gotovo bi se to tudi zgodilo, če ne bi takrat nastopil veliki slovenski general Rupnik. Ustanovil je Slovensko domobranstvo, ki je do konca vojne branilo slovenske domove in slehernega zavednega slovenca. Zlasti slovenska mladina se je takrat odzvala klicu generala Rupnika:

S seboj povabim druge vas junake,
vas, katerih rama se vkloniti noče;
temná je noč in stresa grom oblake

(Prešeren, Krst pri Savici)

Šedmi in osmi razred ((11. in 12. razred po ameriško) gimnazije Zavoda Sv. Stanislava sta bila že zaprta, ker ni bilo več dijakov. Tudi znani prof. Šolar je bil že odpeljan v Dachau. V šestem razredu (10. razred po ameriško) nas je ostalo še kakih 10 dijakov, ko smo začeli novo šolsko leto v jeseni 1944. Takrat si bil Ti, dragi Franc, še med nami.

Nekega dne Te ni bilo več v šolo. Zvedeli smo, da si šel na branik slovenstva; pričrúžil si se slovenskim domobrancem. Bil si tedaj komaj 17 let star, vendar si imel visoko razvit čut domovinske ljubezni.

Ni bilo tedaj časa presojati in precenjevati domače in tuje politične načrte — in morda spletke, ker vse to ni rešilo niti enega slovenskega človeka; vse to ni rešilo niti ene slovenske domačije. Vsej slovenski javnosti je znano, da je mednarodni komunizem v Sloveniji uničeval vse, kar je bilo slovenskega; imel je svoje prste celo v taborišču Dachau, od koder so nekatere preživele jetnike nasilno vrnili v Slovenijo in jih tam pobili. Tudi v tem so komunisti delo nacistov nadaljevali in uspešno zaključili.

Profesor Šolar je bil le v toliko bolj srečen, ker so ga po dachauski internaciji samo zaprli za več let. Bil je človek svetovnega slovesa, velik slavist, ki je že med vo'no začel urejevati znanstveno zapuščino dr. Breznika; bil je velik jezikoslovec za francoski jezik, ki je delal čast Slovincem na Sorbonski Univerzi; bil pa je tudi duhovnik. Da, taki ljudje so gnili po zaporih širom Slovenije. tako se je in se še zapravlja denar, ki ga mora delovno ljudstvo Slovenije krvavo prislužiti, da vzdržuje te zapore in plačuje visoke plače neizobražencem in brezvestnim sodnikom tega propada očega sistema. Kolikšna izguba za slovensko gospodarstvo, kulturo in ponos!

Odkar si odšel v Slovensko domobranstvo, nisem več slišal o Tebi do dneva, ko si padel v borbi. Vendar nisem nikdar, nikdar pozabil Tvojega

odkritega prijateljstva. Bil si prijazne narave, mehak po srcu, rad si se nasmejal in imel si dober humor. Kot dijak si bil odličen in zelo nadarjen. Prav gotovo bi Tvoje sposobnosti dosegle Tvojega strica prof. Trdana. Po postavi si bil močan in visok fant, navajen prevzeti delo in dolžnosti. Pravi pesnik Prešeren v Krstu pri Savici:

Ne zapusti nobeden ga v ti sili,
molče orožje svoje vsak si vzame,
strahljivca v celem ni imel števil;

Tudi ti si bil junak. Molče si odšel v slovensko domobranstvo in padel v boju. S tem si doprinesel največjo žrtev za narod, ki pa še ni svoboden. Mi, ki smo preživeli, lahko samo posnemamo Tvoj značaj in Tvojo ljubezen do domovine. Upajmo, da bo nekoč Tvoj spomin še bolj poveličan; in prepričan sem da bo tvoja velika žrtev prinesla kar največ ljubezni med slovenski narod, ki bo le na podlagi medsebojne ljubezni lahko svobodneje zadihal. Takrat bo narod take žrtve, kot si doprinesel Ti, poveličal in jim dal še večji pomen. Le takrat bo narod lahko začel reševati probleme modernega gospodarstva in kulturnega življenja v luči svobode, za katero si se boril. Mirno počivaj v domači grudi, kjer se Te mnogi tiho spominjajo; te vrstice pa naj oživijo med nami spomin na Tvojo žrtev za Boga - narod - domovino. Slava in čast Tebi, dragi Franc Trdan.

Rudolph F. Lukež, USA

ZA BELEŽNICO

Razmišljanje ob petindvajsetletnici...

Kakor naši bralci že vedo, so vse v Argentini izhajajoče tujejezične periodične publikacije obvezne prinašati uvodnike v kasteljanščini. Nekateri uredniki se očitno ne zavedajo, kakšno orožje za boj proti komunizmu nam s tem polaga v roke sam zakon, in temu predpisu zadoščajo kar tjavendan. Toda za **Meddobje** — vrhunsko revijo naše vrhovite **Kulturne akcije** — je njen glavni urednik **france papež** (Tako!) prav za četrstoletnico naše narodne žaloigre napisal v kasteljanščini uvodnik, ki ga je v materinščini prinesel na uvodnem mestu tudi **Glas** (Leto XVII, 4 - April 1970) kot „Razmišljanje ob petindvajsetletnici“ in ga našim bralcem nudimo dobesedno v ponatisu:

Če more čas v svoji relativnosti kdaj obstati, da se človeku zazdi, kot da je obvisel v nič — da tako rečemo — kot navpik negiben, tedaj za velik del človeštva in za nas same časa pred petindvajsetimi leti prosto in po človeško rečeno ni bilo. Ali pa je bil tako silovito živ, da smo ga zaznavali kot pošastno resničnost, kot strelo, kot apokaliptični plamen uničevalec.

Spet pa, če smo čas mi sami, če ima ta tok od prej na poslednjem svoj vir v naši eksistenčni notranjosti, lahko zatrdimo, da časa - nas pred petindvajsetimi leti ni bilo; ali pa je bil tako silovito živ, da so resničnosti življenja in smrti zadobile čezčloveško zavestnost.

Ob petindvajsetletnici najbolj tragičnih dogajanj, ki so se se sprožila na jesen 1939. leta, ni moči prezreti, kako se je za četrto zaokrenilo kolo stoletja. Od tiste previsne začetnosti, od ničle, od tam, odkoder se — lahko rečemo — čas razteza na prej in na posledj.

Za vsekdar smo povezani s to bivanjsko silovitostjo, s temi človeškimi žrtvami, s tem križpotjem trenutka brez časa. Ni tu beseda o tvarnih izgubah, četudi sta izguba domačije, domovine takisto tvarna izguba, kot sta duhovna žrtev. Beseda je o njih, ki si jih je prisvojila strela in so se posledj umirili v drugih območjih svoje bitnosti.

Po dolgih letih se spovračamo k našim globokim virom, razmišljamo in precenjamo nagibe, ki nas silijo, da delamo naprej: k žrtvovanju mož dejavnosti, piscev, mislecev, poetov, študentov... V spomin nam hodijo Lambert Ehrlich, Narte Velikonja, France Balantič, Ivan Hribovšek, dolga vrsta vseh, ki so dali življenje, zaznamovani z ognjem časa in ljubezni. V spomin se pletó nešteti, ki so umirali pozabljeni.

Tako smo zdaj tu po petindvajsetih letih, letih blodenja za mnoge od nas; živimo in delamo iz izročil teh učencov dejavnosti, besede in misli. Vemo za globoko vez med besedo, ki je že našla, in med besedo, ki išče. Tu smo zdaj, da z močjo lastne zavzetosti, zavestne naravnosti in hotene podrejenosti osvojimo te vrhovite vrednote svobode in človečnosti, za katere so v starih časih imeli pravšno viteštvo, kot nam priča žlahtni Don Miguel de Cervantes Saavedra po besedi svojega junaka Don Quijota, zornega viteza iz Manče.

Prav imate, potrpežljivi bralec! — Prav isto smo rekli tudi mi, ko smo prebrali to — razmišljanje... —

Začetek in konec...

Dne 11. junija 1970 je pri 89 letih v New Yorku umrl Aleksander Fjodorovič Kerenski, leta 1917 za sto dni prvi in do danes zadnji predsednik zares demokratske ruske vlade, ki jo je po boljševiški revoluciji zamenjalo krvavo rdeče nasilje, kakršnega zgodovina doslej še ni zabeležila. — Nihče ni bil za to bolj pozvan kot on, ko je že v oči smrti zapustil zapisano:

Naša ruska žaloigra je začetek sedanje svetovne krize. Čeprav zveni protislovno, je ruski komunizem porodil fašizem in na-

cizem. Kriza, ki jo je sprožila prva svetovna vojna, še ni končana...

Do grla jim je prišlo

Ko je v petdesetih letih prosluli severnoameriški senator Joseph R. McCarthy politike in ameriško javno mnenje sicer že zelo pozno, pa vendarle še dokaj o pravem času in na pravem mestu začel opozarjati na komunistično rdečo kugo, ki se je začela usodno širiti tudi znotraj mogočne demokratične trdnjave Združenih Držav, je prvi silovito nastopil proti njemu predsednik harwardske univerze Nathan M. Pusey. Ko pa se mu je letos od 1071 kandidatov odzvalo samo 65 na ceremonijo podelitve diplome, je v slavnostnem nagovoru poleg drugega jadikovanja žalostno ugotovil tudi, da „se je tehnika sovražstva odločila perušiti univerze za koristi nove levece...“.

Istočasno je v parlamentu prva nastopila proti opozorilom McCarthyja ognjevitá senatorka Margaret Chase Smith. Prav za dvajsetletnico tega svojega usodnega nastopa pa je sedaj že 72 letna senatorka z istega mesta morala s tresočim glasom ugotoviti:

„Predsident zanika, da smo sredi revolucije. Toda mnogo jih je, ki niso njegovega mnenja, čeprav si nekateri mogoče predstavljajo, da smo bližje anarhije kot v resnici smo. Ostane pa dejstvo, da protidemokratična aroganca in nihilizem s skrajne politične levec pomenita ekstremizem, ki je med narod zasejal usoden razkol in mu vedno bolj neizbežno vsiljuje zelo, zelo pičlo izbiro med anarhijo in nič nasilnim zatrtjem. Toda nihče naj se ne moti; če bi moralo zares priti do izbire, se bo ameriški narod odločil za silo, čeprav je v splošnem ne odobrava in jo zavrača. Naše univerze ne morejo degenerirati na stopnjo privilegiranih zatočišč nemorale, razvrata, nasilja, požigov ter umorov — in ne morejo služiti kot razlog za imuniteto udeležencev pri teh dejanjih! — Pretežna večina ameriškega naroda bo raje pronesla silo kot anarhijo! — Čas je torej, da ta pretežna večina, ki zavrača prevratniško nasilnost in nesmiselnost takšnega početja, izpraša svojo vest, zdravi svojo moralno in fizično korajžo, prekine svoj zastrašeni molk in jasno pove svoje mnenje—...“

Upajmo, da to neusmiljeno streznjenje koristnih budal ni že prepozno in ho zaleгло....

Tema za razmišljanje:

Premnogih nesreč je krivo to, da zaradi sedanjih danosti porabljamó na bodočnost in trenutnim zadoščenjem žrtvujemo resnične poznejše uspehe.

Lubbock

ODBOR ZAV. "DR. G. ROŽMAN"
izvoljen na 1. rednem občenem zboru
7. junija 1970

Predsednik Jože Musar; podpredsednika Matevž Potočnik in Ivan Ahlin; tajnik dr. Srečko Baraga; tajnik pomoč. Jože Jenko; blagajnik ing. Tone Matičič; blag. pomoč. prof. Vinko Logar; odborniki: Ivan Makovec, Rev. Jože Guštin, Lovre Tomaževič, Ivan Jakoš, Janko Zakrajšek; namestniki: Janez Kožar, Polde Lah, Božo Šušteršič, Jože Grabnar, Jože Repar. Nadzorni odbor:

Miha Benedičič, dr. Jože Dobovšek in Jože Žirovnik.

V posamezne odseke pa naslednji:

1. Gradbeni: M. Eiletz, arhitekt; M. Ecker, ing.; H. Lichtemberg; F. Remic in J. Lesar.

2. Socialni: gospe: P. Dobovšek, M. Zakrajšek, L. Matičič, R. Šuc in F. Zajec.

3. Kulturni: Rev. Jože Guštin, M. Šifrer, I. Korošec, dr. S. Baraga in F. Oblak.

4. Gospodarski: Matevž Potočnik, Ivan Ahlin in prof. Vinko Logar.

DAROVALI SO:

Za zavetišče

(pesov ley 18.188)

Lovše Gabrijela, USA	17.25
Prosen Janez, Cleveland ...	87.25
Šuhadolnik Janez, Cleveland	34.90
Debec Leon, Cleveland	26.17
N. N., Mendoza	400.—
N. N., Ramos Mejía	50.—
N. N., Ramos Mejía	210.—
Potočar Milena, S. Martín ..	5.—
Obresti od vloge zavetišča pri slov. hran. "Sloga" (1. 7. 69 do 31. 12. 69.)	206.77
Prodaja neuporabnega inventarja za zavetišče	115.—
Na seji prip. odbora 1. 5. 70.	10.—
Čisti dobiček od blagoslovitve temeljnega kamna 24. 5. 70. .	283.42
Cerkvena nabirka pri sv. maši 24. maja 1970, podaril č. g. Guštin J.	108.17

Darovali so:

Tiskovni sklad glasila "Tabor"

(pesov ley 18.188)

Budinek Albert, El Bolsón ...	16.—
-------------------------------	------

Lovše Gabrijela, USA	17.25
N. N., Florida	3.—

Tiskovni sklad ZDSPB Tabor

(v dolarjih)

Kregar Frank, USA	2.—
Brkopec Ivan, USA	1.50
N. N., USA	1.50
Hren Frank, USA	5.—
Dragar Avgust, USA	1.50
Mrak Stanko, USA	2.50
Štrukelj Franc, USA	5.—
Martin Emily, USA	1.50
Trpin Peter, USA	1.50
Omahen Polde, USA	1.50
Merc Rudi, USA	1.50
Mohar Lojze, USA	1.50
Lah Jože, USA	1.—
Brkopec Ivan, USA	5.—
Fujs Franc, USA	2.—
Končar Cveto, USA	1.50

Invalidski sklad

(pesov ley 18.188)

N. N., Hurlingham	3.—
-------------------------	-----

V SOBOTO 25. JULIJA
bo ob 21 v „Našem domu“ v San Justu, H. Irigoyen 2756

družabna prireditev
v korist
Slovenskega zavetišča

Pijača! Topla in mrzla jedila na izbiro!

Igra: PLANIKA

Zabava za mladino in odrasle!

VABLJENI VSI SLOVENC!

V S E B I N A

Libertad	161
Institucije in slogaštvo (—e —k)	162
Pridi prijatelj!	163
Nov praznik	164
V nova obzorja (L. š.)	166
Domobrančevi zapiski	167
Slovenija — čudežna dežela (R. F. Lukež)	169
Naša Molitev (R. Šušteršič)	172
Ustanovitev in žaloigra Slovenskega domobranstva (D. S. Kociper)	173
Dialog s komunisti — strel v čelo (J. Orel)	179
Zanimivi paberki	181
Naši možje	183
Novice in govorice	186
Naši mrtvi	187
Za beležnico	190

Correo
Argentino
Sucursal
Villa Madero
(Bs. As.)

TARIFA REDUCIDA
Concesión N° 8133

FRANQUEO PAGADO
Concesión N° 2619